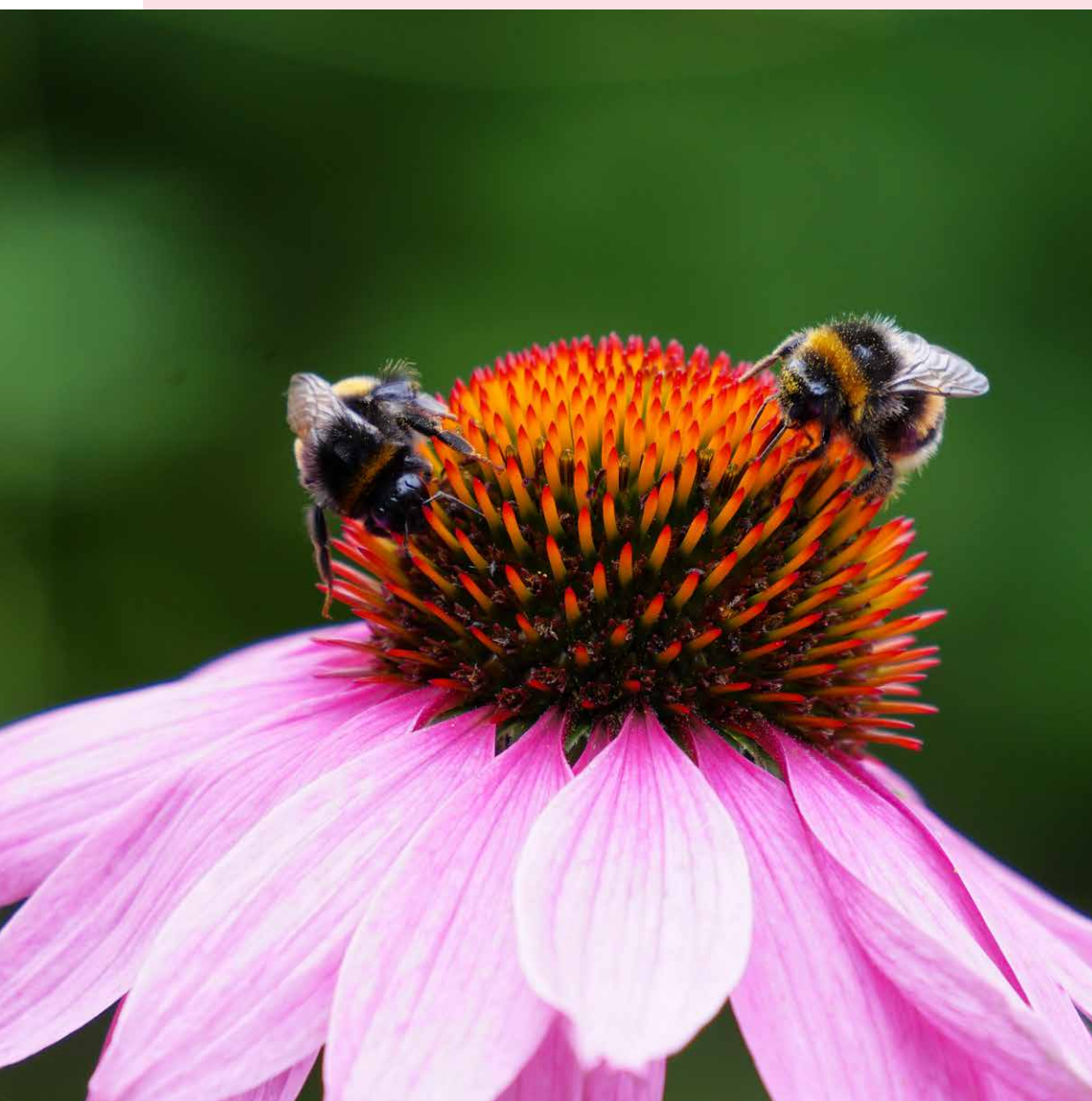

KLP SKADEFORSIKRING AS

Årsrapport 2019

**KLP SKADEFORSIKRING AS ER ET HELEID DATTER-
SELSKAP AV KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE (KLP).**

KLP Skadeforsikring AS tilbyr skadeforsikringstjenester til offentlig sektor.

Foretaket tilbyr også forsikringsløsninger i personmarkedet med spesielle fordeler for medlemmer i KLP.

Foretaket har siden starten i 1993 bygget opp en solid forsikringsportefølje og er en betydelig aktør innenfor disse segmenter til kommunesektoren.

Innhold

KLP SKADEFORSIKRING AS

FORORD	4
LEDELSE, STYRE OG UTVALG	5
ÅRSBERETNING 2019	7
RESULTATREGNSKAP	14
BALANSE	15
EGENKAPITALOPPSTILLING	18
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	19
NOTER TIL REGNSKAPET	
Note 1 Generell informasjon	20
Note 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene	20
Note 3 Viktige regnskapsestimer og vurderinger	26
Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger	28
Note 5 Virkelig verdi hierarki	30
Note 6 Netto inntekter fra investeringer	32
Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser	33
Note 8 Risikostyring	35
Note 9 Kredittrisiko	37
Note 10 Renterisiko	39
Note 11 Valutarisiko	40
Note 12 Andeler verdipapirfond og ansvarlige selskaper	41
Note 13 Aksjekapital	42
Note 14 Kapitalkrav	43
Note 15 Immaterielle eiendeler	44
Note 16 Ytelser til ledende ansatte/styrende organer	45
Note 17 Revisjonshonorar	47
Note 18 Antall ansatte	47
Note 19 Salgskostnader	47
Note 20 Driftskostnader	47
Note 21 Pensjonsforpliktelser egne ansatte	48
Note 22 Skatt	52
Note 23 Transaksjoner med nærstående parter	53
Note 24 Erstatninger for egen regning	54
Note 25 Midlertidige unntak fra IFRS 9 endring i virkelig verdi	55
REVISORS BERETNING	57

Klimaendringene er her allerede

Nå begynner ting å endre seg. Klimaet blir røffere og mer uforutsigbart. Stormene vil komme sterkere og oftere. Det vil komme mer styrtregn som oversvømmer elvene raskere. Flere tørre perioder vil øke faren for store skogbranner. Det vil bli mer nedbør på områder som vanligvis ikke får det, noe som vil utløse ras og snøskred.

NATURSKADEFORSIKRINGS-ORDNINGEN

En av grunnene til at vi kan fortsette å bo i de aller mest utsatte delene av Norge, er at vi har en unik forsikringsordning hvor innbyggerne i landet står solidariske overfor hverandre. Vi betaler alle inn litt til ordningen, mot at disse pengene hjelper de som er uheldige og blir utsatt for naturskader.

I Norge har vi i 40 år hatt en ordning som andre land misunner oss. Den dekker skader ved blant annet skred, flom og storm. Hvis en bygning blir tatt av flom i Gudbrandsdalen, det er storm på Sunnmøre, eller skred i Lofoten, er alle andre huseiere i Norge med på å dekke kostnadene. Det er en solidarisk ordning der en liten andel av det vi betaler inn over brannforsikringen går til å dekke eventuelle naturskader. Ordningen gjelder uavhengig av hvor utsatt til vi bor.

Alle forsikringsforetak som tilbyr brannforsikring på bygning og innbo i Norge, er pliktige til å være medlem av Norsk Naturskadepool. Ved en naturskade dekker hvert foretak sin del av skaden i forhold til markedsandelen de har på forsikringsproduktene.

SEKS AV DE SISTE ÅTTE ÅRENE ER PÅ TOPP TI

Naturskader koster det norske samfunnet milliardbeløp. Erstatningsbeløpene varierer sterkt fra år til år. Noen år er rolige, mens vi i andre år blir truffet av flere og mer alvorlige hendelser. I 2019 er kostnadene estimert til om lag 500 millioner kroner. Tidens verste naturskadeår i Norsk Naturskadepool var 2011, da ble det gjort skader for nesten tre milliarder kroner. Statistikk helt tilbake til 1980 viser at erstatningene etter naturskader har vært spesielt høye de siste årene. Seks av de ti verste naturskadeårene er kommet i løpet av de siste åtte årene.

DET DYRE VANNET

Det er direkte naturskader som storm og flom som er de mest synlige, men de største utbetalingene skjer fordi nedbør trenger inn i bygninger, eller at avløp får tilbakeslag. Frostskafer er også betydelige i Norge. Erstatningene etter disse skadene har vist en jevn økning de siste årene. Storm og flom fører ofte til skader over et større geografisk område enn ekstremnedbør, som gjerne rammer hardt i tettsteder og byer.

NATURSKADENES ÅRSJUL

Naturskadehendelser skjer til ulike tider, og i ulike områder av landet. Mens Vestlandet rammes av stormer i starten av året, er Østlandet mer utsatt for flom nærmere sommeren. Den verste delen av året er siste kvartal, hvor nærmere 40 prosent av skadene kommer, og da er stormer på norskekysten den viktigste årsaken.

VARMERE

Vi får stadig ny og bedre kunnskap om klimaendringene, og hvordan de vil treffe Norge. Finans Norge opplyser at vi fram mot 2100 må ta høyde for et varmere klima. Temperaturstigningen vil variere geografisk, med størst økning i nordlige og indre strøk av Norge, på Svalbard og i Arktis.

Effekten blir kraftigere nedbør, flere og større flommer, stigende havnivå, flere jord- og sørpeskred. Faren for andre virkninger som økt sommertørke, og flere snøskred er mer usikkert. Selv om vi lykkes i å nå klimamålene i Parisavtalen, må vi måtte forberede oss på endringene.

TORE TENOLD

Administrerende direktør

Ledelse, styre og utvalg i KLP Skadeforsikring AS

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Foretakets hovedformål er å bidra til bedre skadeforsikringsprodukter til lave priser for eiere og deres medlemmer. Foretaket er en totalleverandør av forsikringsløsninger til dette markedet, bedrifter med offentlig tilknytning, samt medlemmer i konsernets pensjonsordninger. Foretaket har siden starten i 1993 bygget opp en solid forsikringsportefølje og er en betydelig aktør innenfor disse segmenter til kommunesektoren.

SKADEFORETAKETS STYRENDE ORGANER

STYRET I KLP

8 medlemmer
Generalforsamlingen i
KLP Skadeforsikring AS

STYRET I KLP SKADEFORSIKRING AS

7 medlemmer + 2 vara

ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Tore Tenold

GENERALFORSAMLING

Styret i Kommunal Landspensjonskasse utgjør generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS.

Generalforsamlingen er foretakets øverste myndighet og godkjenner årsregnskap, årsberetning og anvendelse av overskudd, eller dekning av underskudd, samt andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under dens myndighet.

STYRET

Styret skal føre tilsyn med foretakets daglige ledelse og foretakets virksomhet for øvrig. Styret i KLP Skadeforsikring AS har syv medlemmer og to varamedlemmer. Tre medlemmer velges blant ansatte i eierforetaket. I tillegg velges to styremedlemmer med varamedlemmer av de ansatte i skadeforetaket. To styremedlemmer velges blant personer som ikke er ansatt, eller har tillitsverv i foretaket eller i en annen finansinstitusjon. Konsernsjef i KLP oppnevnes normalt som styrets leder.

Styret består av Sverre Thornes (leder), Marianne Sevaldsen, Lene Elisabeth Bjerkan, Jan Hugo Sørensen, Camilla Dunsæd, Steinar Haukeland (valgt av de ansatte) og Mona Wittenberg (valgt av de ansatte). Varamedlemmer er Camilla Gravem og Jørn Trygve Kärnä (begge valgt av de ansatte).

INTERNE OG EKSTERNE KONTROLLORGANER

Alle forsikringsforetak er underlagt kontroll fra Finanstilsynet som kontrollerer at foretaket driver på en forsvarlig måte, og i samsvar med lovgiving, forskrifter og rundskriv gitt av Finanstilsynet. Foretaket har samme eksterne revisor som eierforetaket. Det er revisjonsselskapet Pricewaterhouse Coopers AS som reviderer foretakets regnskap.

Konsernet har en sentral stab med interne revisorer som også på et operasjonelt nivå gjennomgår foretakets virksomhet. Internrevisjonen opererer etter instruks fastsatt av styret og rapporterer til styret minimum en gang per år. Konsernets Finansseksjon innehar også enkelte kontrollfunksjoner i forhold til foretaket.

Konsernets risikostyringsenhet ivaretar rollene som uavhengig risikostyrings- og aktuarfunksjon. Foretaket har etablert en selskapsintern compliance-funksjon. Funksjonene rapporterer direkte til administrerende direktør og styret.

I selskapet er det etablert en risikostyringskomité bestående av foretakets ledergruppe, samt to ledende fagpersoner innen risikostyring og reassurans.

Risikostyrings- og compliance-funksjonene har møterett i komiteen. Komiteens mandat er å drøfte foretakets risikobærende evne og vilje, sentrale risikoer i foretaket og forberede fremlegg for foretakets styre innen risiko-relaterte tema.

Foretaket benytter balansert målstyring som en viktig del av den strategiske styringen.

SKADEFORÉTAKETS LEDELSE

Ledelsen i KLP Skadeforsikring AS består av administrerende direktør og seks seksjonsledere med ansvar for henholdsvis salg til privatkunder, salg til offentlige og bedriftskunder, skadeoppgjør, produkt, IT og økonomi.

Foto: Marianne Wright Pedersen

Ledergruppen i KLP Skadeforsikring AS. Fra venstre: Robin Østby, Marius Austnes, Øivind Gulbrandsen, Espen Frank Olsen, Odd-Arne Hoel, Paul Jacobsen, Elin Evjen og Tore Tenold

Godt regnskapsresultat, men fire store branner trekker resultatet ned

KLP Skadeforsikring AS har god soliditet. Resultatet for 2019 viser god finansavkastning og fortsatt tilfredstillende vekst i forsikringsporteføljen. Medlemsandelen og veksten er fortsatt høy blant personmarkedskundene, hvor lav avgangsrate bidrar positivt. Tilbakemelding fra kunder og samarbeidspartnere viser at foretaket har høy kvalitet og kundetilfredshet.

Foretakets hovedformål er å bidra til bedre skadeforsikringsprodukter til lave priser for eiere og deres medlemmer. Foretaket er en betydelig leverandør av forsikringer til dette markedet, bedrifter med offentlig tilknytning, samt medlemmer i konsernets pensjonsordninger. KLP Skadeforsikring er markedsleder i det offentlige markedet, med en markedsandel på 38 prosent.

KLP Skadeforsikring hadde i 2019 16,1 prosent vekst i forfalt premie, tilsvarende 221 millioner kroner. Alle foretakets delsegmenter viste en god vekst, hvor personmarkedet vokste mest med 17,2

prosent, lik 100 millioner kroner. Andel medlemmer i kundemassen er fortsatt økende, og var 88 prosent ved utgangen av 2019. For det offentlige og bedrifts-markedet var veksten 15,3 prosent, tilsvarende 121 millioner kroner.

FORSIKRINGSÅRET 2019

Skader

Foretaket opplever at den negative trenden med økt antall mellomstore skader fortsetter, særlig innen kommunal eiendomsforsikring. Regnskapsresultatet er også preget av fire skader over 25 millioner kroner, med samlet skadeestimat på 234 millioner kroner. Den

største er avsatt for med 96 millioner kroner, noe som innebærer at dette er foretakets største skade historisk sett. Antall mellomstore skader, i intervallet mellom 5 og 25 millioner kroner, økte og utgjør en samlet erstatning på 164 (111) millioner kroner.

Et fellestrekk i flere av årets skader er at brannene har startet i søppelkasser i tilknytning til bygg. Dette er en prioritert problemstilling for foretaket som vektlegges i alle skadeforebyggende aktiviteter. På individuelt grunnlag blir muligheter for avkorting av skadeerstatningen vurdert.

HOVEDTALL 2019

	31.12.2019	31.12.2018
Resultat før skatt	165,6	17,5
Skadeprosent	90,5	83,5
Kostnadsprosent	18,5	20,9
Totalkostnadsprosent	109,0	104,4
Finansavkastning	6,7	1,8
Solvenskapitaldekning	240	243

Det offentlige markedet

Det offentlige markedet hadde en bestandspremie på 588 millioner kroner ved utgangen av 2019, en vekst på 58 millioner kroner i løpet av året. Konkurransen i markedet er fortsatt sterk og lønnsomheten påvirkes ved at prisene er lave i forhold til skadeutbetalingene, særlig for kommunale bygg og motorvogn. Forsikringsforetakene har derfor øket prisene i høstens anbuds konkurranser. Ved fornyelsen 1. januar 2020 gjennomførte også KLP Skadeforsikring en generell oppjustering av prisene, og ytterligere økning for noen kundegrupper etter en individuell vurdering. Foretakets krav til skadeforebygging er også styrket.

Som følge av regionreformen satte svært mange kommuner og fylkeskommuner sine forsikringsinnkjøp ut på anbud og aktiviteten har vært høy.

Bedriftsmarkedet

Økt generell kjennskap til KLP har en positiv effekt på salget innen bedriftsmarkedet. Foretaket har hatt godt tilslag på tilbud og bestandspremien fra dette segmentet utgjør nå 337 millioner kroner. Dette er en vekst på 58 millioner kroner. Foretaket prioriterer å levere de beste løsningene til offentlige bedrifter.

Personmarkedet

Foretaket fortsetter veksten innen personmarkedet, hvor målgruppen er medlemmer i KLPs pensjonsordninger. Bestandspremien ved utgangen av 2019 var 684 millioner kroner, en økning på 97 millioner kroner i løpet av 2019. Dette er den høyeste nominelle bestandsveksten foretaket har hatt på personmarkedet. Veksten kommer som følge av godt kundetilfang og svært lav avgang på kundeporteføljen. KLP Skadeforsikring fortsetter å være et av foretakene med aller høyest veksttakt på personmarkedet.

Kundetilfredshet

Samarbeidet med kunder og meglere

er godt, noe som bekreftes gjennom de gode resultatene både i kundeundersøkelser, meglersundersøkelser og i evaluering av kundeaktiviteter.

For niende år på rad ble foretaket kåret som vinner i forsikringsundersøkelsen i bedriftsmarkedet (EPSI-European Performance Satisfaction Index), og viser at foretaket har de mest fornøyde bedriftskundene. Det er i særlig grad servicekvalitet og skadeoppgjør som utpeker seg positivt sammenlignet med de øvrige foretak i undersøkelsene.

For fjerde år på rad mottok foretakets skadeoppgjørsenhet Norske forsikringsmeglernes forenings pris for "Mest korrekt skadeoppgjør". Også denne prisen omfatter både de offentlige kundene og bedriftsmarkedskundene. Foretakets egen kundetilfredshetsundersøkelse sommeren 2019 bekrefter at foretaket har høy leveranse kvalitet på dette området, som er det som betyr mest for forsikringskundene.

KLP får god tilbakemelding fra kundene på sine nettløsninger, og i 2019 økte oppslag på, og endringer via foretakets nettsider med 14 prosent.

SAMFUNNSANSVAR

Skadeforebyggende arbeid

Foretaket legger stor vekt på skadeforebyggende aktiviteter. Det er særlig oppmerksomhet knyttet til å få flyttet avfallsbeholdere bort fra bygningene, fordi dette er en av årsakene til flere branner i 2019. Aktivitetene bidrar til reduserte skadekostnader og på sikt lavere priser til kunden. Samtidig unngår kundene hendelser som får store konsekvenser i lokalsamfunnet. Foretaket avholder derfor både sentrale konferanser med aktuelle tema, og møter i den enkelte kommune for å samarbeide om felles og lokale utfordringer.

Samarbeidet med Norsk Brannbefals Landsforbund (NBLF) om brannsikkerheten i kommunale utleieboliger er

videreført og oppfattes verdifullt både for våre kunder og foretaket.

Det etableres gode arenaer for tverrfaglig samarbeid mellom bygningseier, forvalter av bygg, tildelingsenheter og NAV. Dette er et godt bidrag til å øke forståelsen av risikobildet og å redusere risikoen for dødsbranner i særdeleshet.

Klima og miljø

I tråd med konsernets verdier og samfunnsansvar iverksetter foretaket tiltak for å bedre miljøet på de områdene det kan påvirke. Vi observerer at flere kunder nå etterspør foretakets konkrete tiltak innen klimaområdet, og setter krav om klimanøytralitet.

Foretakets påvirkning på ytre miljø og klima kommer fra egen aktivitet, indirekte via samarbeidspartnere og leverandører, samt via investeringer i foretak og eiendom.

Foretaket er direkte eksponert for skader som oppstår som følge av endringer i det lokale klimaet. Prising av foretakets reassurans vil videre være påvirket av de globale skadehendelsene som oppstår som følge av klimaendringer. Vurdering av klimarisikoen inngår derfor i styrets drøftinger av foretakets risikosituasjon. Administrerende direktør er medlem i Bransjestyret Skadeforsikring i Finans Norge, og foretakets har en styrerepresentant i Naturskadepoolen. Gjennom dette har foretaket inngående innsikt og deltar aktivt i det arbeidet som gjøres på klimaområdet innen Finans Norge.

Som et ledd i foretakets arbeid og engasjement for redusert klimapåvirkning vil foretaket øke bruken av forenklede typer skadeutbedring, redusere bruken av leiebiler ved motorskader, øke gjenbruk av deler ved skadeutbedring, og øke bruken av miljøsertifiserte leverandører innen skadeoppgjørstjenester. Foretaket vil også etablere nye produkter med tydelig miljøprofil. Fra 2020 vil foretaket måle sitt CO₂-avtrykk innen sentrale opp-

gjørprosesser, og har målsatt en reduksjon av dette.

Innkjøpspolicyen setter krav til leverandørens holdning til miljø, samfunnsansvar og etikk. Alle leverandører undertegner en erklæring om ivaretagelse av alle KLPs forventninger innen etikk og samfunnsansvar.

Etikk i investeringsprosessen

KLP-konsernet er en ledende aktør innen etisk og samfunnsansvarlig investeringsaktivitet. Internasjonale konvensjoner og normer for etiske vurderingskriterier er lagt til grunn ved investeringsbeslutninger i fondene.

KLP Kapitalforvaltning etablerte i 2019 fem fond med særskilt miljøprofil, såkalte «Svanefond». KLP Skadeforsikring har valgt å investere deler av forvaltningskapitalen i disse.

Eierkontroll og selskapsledelse

KLP-konsernets selskapsstyring er i overensstemmelse med den norske anbefalingen for god eierstyring og selskapsledelse, så langt den passer for den gjensidige selskapsformen. KLP Skadeforsikring følger de samme reglene.

ORGANISASJONEN

Foretaket hadde ved utgangen av 2019 146 ansatte (140 årsverk) i fast stilling, samt 3 personer i engasjement. I tillegg kommer personmessige ressurser knyttet til kjøpte tjenester fra konsernforetak. Foretaket har kontor i Oslo.

En god arbeidsplass

Et godt arbeidsmiljø er avgjørende for å levere gode resultater og å nå de fastsatte målene. Den årlige medarbeider-undersøkelsen viste ytterligere forbedring sammenlignet med året før. Hver enhet i foretaket har drøftet lokale tiltak for ytterligere forbedringer i arbeidsmiljøet.

Utvikling av den enkelte medarbeiders kompetanse er en sentral driver for medarbeidertilfredshet. Det er også en forutsetning for at foretaket skal kunne utvikle tjenester og produkter som møter kundenes krav. Kompetansestyling blir derfor et sentralt virkemiddel i utviklingen av foretaket fremover.

Det er ikke meldt om arbeidsrelaterte skader eller ulykker blant de ansatte i 2019. Foretaket har etablert gode prosesser for samarbeidet med de ansattes representanter og vernetjenesten.

Avgang og sykefravær

I 2019 valgte 11 personer tilsvarende 7,8 prosent (12,3) å slutte i KLP Skadeforsikring. Av disse gikk to personer til andre stillinger internt i KLP-konsernet. Samlet sykefravær var 4,8 prosent (4,2), fordelt med 2,1 (2,1) prosent på korttidsfravær og 2,8 (2,1) prosent på langtidsfravær. Foretakets ambisjon er å redusere det samlede sykefraværet til det konsernfelles målet under 4,0 prosent.

Likestilling og mangfold

KLP-konsernet skal være en attraktiv arbeidsplass hvor alle medarbeidere og

kvalifiserte kandidater gis like muligheter. Styret oppfatter at mangfoldet på generell basis er godt ivare tatt i foretaket.

Analysen viser like fullt at det er lønnsmessige skjevheter mellom menn og kvinner. Forskjell i gjennomsnittslønn skyldes i all hovedsak at det er en overvekt av menn i de best betalte stillingene. Målsettingen om minst 40 prosent av hvert kjønn blant foretakets ledere på alle nivåer er kun nådd på nivå 3, hvor 6 av 15 er kvinner. Tilsvarende er det målsatt at minst 30 prosent av fagspesialiststillingene skal være besatt av kvinner. Heller ikke her er målsettingen oppnådd i foretaket. Foretaket bruker rekruttering og deltakelse på konsernets lederutviklingsprogram som virkemidler for å nå målene.

Kjønnsfordelingen i KLP Skadeforsikring er vist i tabellen under.

Ved utgangen av 2019 var 4 av 7 styremedlemmer kvinner.

RESULTAT OG DISPONERING

Resultatet før skatt ble 165,6 millioner kroner (17,5). Se neste side.

Styret i KLP Skadeforsikring anser at resultatregnskapet og balansen, med kontantstrømoppstilling og noter, gir god informasjon om driften gjennom året og den økonomiske stillingen ved utgangen av året. Regnskapet er avlagt i samsvar med forutsetningen om fortsatt drift, og styret bekrefter at denne forutsetningen er til stede.

KJØNNSFORDELING

FUNKSJON I BEDRIFTEN	Kvinner		Menn		Totalt
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall
Ledernivå 1			1	100 %	1
Ledernivå 2	1	16,7 %	5	83,3 %	6
Ledernivå 3	6	40,0 %	9	60,0 %	15
Øvrige ansatte	64	51,6 %	60	48,4 %	124
Totalt ansatte	71	48,6 %	75	51,4 %	146

Av årets overskudd etter skatt overføres 25,4 millioner kroner til bundet egenkapital i form av økning av Naturskade-fondet og Garantiordningen.

Forsikringsresultatet

Forsikringsresultatet (premier minus erstatninger) for hendelser inntruffet i 2019 var 108 millioner kroner, en nedgang fra 160 millioner kroner i 2018. Det svake resultatet skyldes i hovedsak en rekke større brannskader i løpet av året.

Erstatningene for tidligere meldte skader er redusert med 148 millioner kroner for alle bransjer samlet. Reduksjonen utgjør 8,6 prosent av avsetningene ved inngangen til 2019, og er i stor grad knyttet til yrkesskaderelatert forretning. Videre har det også vært en betydelig nedregulering av avsetning for tidligere års meldte eiendoms-skader, hovedsakelig som følge av regress på eldre skadesaker.

Kapitalavkastning

Avkastningen på investerte midler var meget tilfredsstillende i 2019.

Samlet avkastning på forvaltede midler ble 6,7 prosent (1,8). Aksjeporteføljen hadde en samlet avkastning på hele 26,2 prosent. Renteplasseringer i henholdsvis omløps- og anleggsporte-

føljene ga 5,8 og 3,5 prosent avkastning. Også i 2019 ble verdien av foretakets eiendomsinvesteringer oppskrevet. Denne porteføljen ga dermed en årsavkastning på 4,8 prosent.

Driftskostnader

Kostnadsprosenten for egen regning ble i 2019 redusert og var 18,5 prosent (20,9). Dette var noe lavere enn hva som var målsatt, og bringer foretaket ned på et kostnadsnivå som markedet generelt. Reduksjonen skyldes først og fremst at premieinntektene var bedre enn forventet, samtidig som driftskostnadene ikke vokste i samme takt.

SOLIDITET OG EGENKAPITAL

Foretakets egenkapital økte i løpet av året med 165,6 millioner kroner til 1 940,5 millioner kroner.

Likviditetssituasjonen for foretaket har vært tilfredsstillende gjennom hele regnskapsåret. Netto kontantstrøm fra driften var positiv med 27 millioner kroner. Omlag halvparten av årets premieinnbetalinger skjer i løpet av 1. kvartal, mens driftskostnader fordeler seg jevner ut over året. Nivået på skadeutbetalinger vil variere med utbetalingstakten på inntrufne skader. I 2019 var kontantstrømmen fra skadeutbetalinger om lag 100 millioner kroner høyere enn i 2018.

Solvens II

Foretaket oppfyller alle regulatoriske krav med god margin. Solvensmarginen var 240 prosent ved utløpet av 2019 (243). Foretaket har definert et langsiktig mål for sin solvensmargin på minimum 200 prosent.

Foretakets rapport om soliditet og risikostyring er publisert på konsernets nettside, klp.no.

RISIKOFORHOLD

Forsikringsvirksomheten er bygget på foretakets evne og vilje til å ta risiko. Analyser av foretakets forsikringsporteføljer, og samspillet mellom disse, er sentrale i den løpende kontrollen av foretakets risiko. Risikostategien er utarbeidet på grunnlag av disse analysene, og danner grunnlag for styrets vurdering av foretakets risiko-bærende evne.

Risikostyrende organer

Konsernets risikostyringsenhet ivaretar regelverkets krav til uavhengige risikostyrings- og aktuarfunksjoner, mens foretaket har etablert egen compliance-funksjon. De uavhengige kontrollfunksjonene avgir sine periodiske rapporter til styret og administrerende direktør.

For å sikre en helhetlig risikokontroll i foretaket er det etablert en risiko-

RESULTAT

MILLIONER KRONER	2019	2018
Opptjent premie	1 475,7	1 268,4
Andre inntekter/kostnader	1,4	1,8
Finansinntekter og andre inntekter	296,2	72,5
Erstatningskostnader	-1 335,1	-1 059,4
Driftskostnader	-272,7	-265,7
Resultat før skatt	165,6	17,5
Skattekostnad	-14,3	-13,3
Resultat etter skatt	151,3	4,2
Andre resultatkomponenter.	14,3	-1,1
Totalresultat	165,6	3,1

DISPONERING

MILLIONER KRONER	2019	2018
Totalresultat	165,6	3,1
disponeres slik:		
- til/fra naturskade-fond (-/+)	-36,9	-42,2
- til/fra garantiordning (-/+)	11,5	-3,5
- avgitt konsernbidrag med skattemessig effekt	-34,0	-69,9
-avgitt konsernbidrag uten skattemessig effekt	0	0
-mottatt konsernbidrag uten skattemessig effekt	34,0	69,9
-overført til/fra annen egenkapital (-/+)	-140,1	42,7
Sum disponering og overføring	-165,6	-3,1

styringskomité hvor sentrale risiko-relaterte tema blir diskutert og fremlegg for foretakets styre forberedt.

Forsikringsmessig risiko

Foretaket baserer sin prising av forsikringsrisiko på historisk skadeinformasjon.

Foretaket har en betydelig andel forretning med lang avviklingstid, noe som sammen med en stor andel storskadeeksponert forretning bidrar til at KLP Skadeforsikring har en høyere andel forsikringsrisiko enn markedet generelt. For å redusere denne særegne risikoen søker foretaket hovedsakelig å ha sin fremtidige vekst innen personmarkedet og små og mellomstore bedrifter.

Reassuranseprogrammet begrenser foretakets egenregning per skadehendelse. Avgitt premie til reassuranse utgjorde 3,5 prosent av opptjent premie i 2019.

Finansiell risiko

Som følge av foretakets betydelige andel forretning med lang avviklingstid, bygges det opp betydelige forsikrings-tekniske avsetninger. Finansinntektene utgjør derfor en stor andel av foretakets verdiskapning.

Ved årets utgang forvaltet KLP Skadeforsikring 4 437 millioner kroner (4 164).

Foretaket følger løpende opp investeringsaktivitetene, og styret mottar rapportering av status og analyser av investeringsporteføljens svingningsrisiko.

KLP Skadeforsikring måler løpende sin risikoeksponering i investeringsporteføljen. Risikorammene settes basert på foretakets bufferkapital.

Foretakets risikoeksponering har ikke på noe måletidspunkt oversteget de fastsatte grensene.

Samspillet mellom forsikrings- og finansiell risiko

Som et ledd i optimaliseringen av sin kapitalforvaltning har foretaket bygget opp en betydelig portefølje av anleggsobligasjoner, hvor forfallsstrukturen tar hensyn til utbetalingsprofilen for erstatningsreservene.

Motpartsrisiko

Den største ikke-statlige enkelt-eksponering i investeringsporteføljen utgjør 120,7 (120,7) millioner kroner, tilsvarende 2,7 (2,7) prosent av samlede investeringsaktiva.

Foretaket sprer avgitt ansvar på et bredt utvalg av reassurandører. Ingen reassurandør hadde svakere kreditt-rating enn A- ved avtaleinngåelse.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen for foretaket knytter seg først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler for å møte forpliktelser ved forfall. Disse vurderes å være marginale.

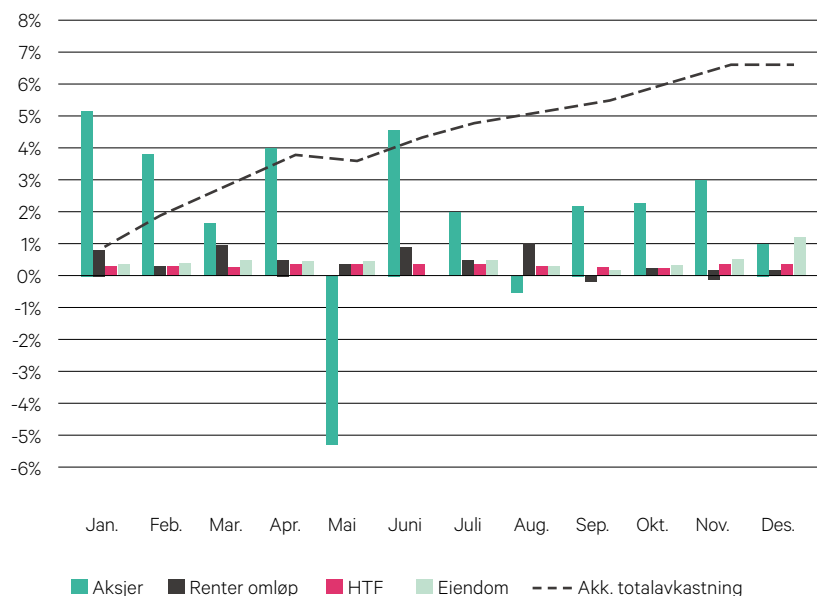
Operasjonell risiko

Foretaket har gode rutiner for å sikre enhetlig og korrekt saksbehandling og betjening av kundene, samt for i størst mulig grad å redusere den operasjonelle risikoen. Foretaket er kvalitetssertifisert gjennom Veritas ISO 9001:2015. Dette innebærer at foretakets rutiner jevnlig revideres, både av foretaket selv, og av eksterne kvalitetsrevisor på årlig basis.

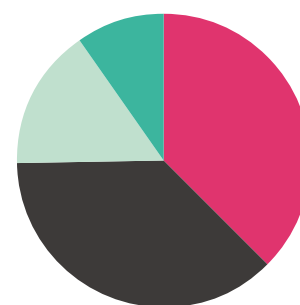
Foretakets drift skjer i stor grad ved bruk av elektroniske verktøy. Det er derfor stort fokus på sikring mot, og eventuell håndtering av, driftsavbrudd knyttet til IT-systemene.

KLP Skadeforsikring er tilsluttet Autorisasjonsordningen i skadeforsikring. Dette er en nasjonal godkjenningss-

KAPITALAVKASTNING

AKTIVASAMMENSETNING PER 31.12.2019

ordning som fremmer og sikrer nødvendig kunnskap, holdninger og ferdigheter hos selgere og rådgivere. Ordningen er i første rekke rettet mot salg og rådgivning av private skadeforsikringer.

VEIEN FREMOVER

Strategiske prioriteringer

Foretaket er et heleid foretak i KLP-konsernet, som er eid av livselskapets kunder, og målsettingen er å bidra til bedre skadeforsikringsprodukter til lave priser for eiere og deres medlemmer.

Produktene og tjenestene er konkurransedyktige, både hva gjelder pris og innhold. Dette ble også bekreftet i forbindelse med årets anbudskonkurranser, hvor akseptgraden var høy på tross av økte rater. Innen privat-

markedet viser nøytrale prissammenligninger at medlemsproduktene generelt sett plasserer seg blant de beste.

Økt bestandspremie er kritisk for å forbedre produktivitet og konkurransekraft. Foretaket har samtidig tett oppfølging av lønnsomhet i forsikringsbestanden og setter inn tiltak i de segmentene som utvikler seg negativt. Som et ledd i dette økte foretaket i 2019 det generelle prisnivået i enkelte segmenter, i tillegg til at enkelte kunder og kundegrupper fikk ytterligere prisøkning. Disse tiltakene vil bli videreført i årene som kommer.

Foretaket vil også legge vekt på forebyggende tiltak som reduserer skadeprocenten og dermed bidra til bedre

lønnsomhet. Vi er spesielt bekymret for omfanget av branner forårsaket av åpen ild i søppelkasser, og vil intensivere arbeidet for å forebygge konsekvensene av dette.

Foretaket ser et stort potensial i å utnytte KLPs sterke markedsposisjon og kompetanse, og å kombinere dette med bedre kundeinnsikt og ny teknologi. Både våre eiere og deres ansatte skal oppleve at vi har tilgjengeliggjort den informasjonen de trenger på en forståelig måte.

Den generelle teknologiske utviklingen i samfunnet har direkte påvirkning på forsikring, og i særlig grad kundenes forventning til løsninger som gjør deres hverdag enklere. Dette vil være førende for foretakets prioriteringer innen

Foto: Marianne Wright Pedersen

Styret i KLP Skadeforsikring AS. Fra venstre: Mona Wittenberg, Steinar Haukeland, Lene Elisabeth Bjerkan, Jan Hugo Sørensen, Marianne Sevaldsen, Sverre Thornes og Camilla Dunsæd.

teknologisk utvikling, kompetanse og prosesser, slik at tiden fra idé til ferdig kundeløsning gjøres kortest mulig. Som en konsekvens av dette vil det også i årene som kommer bli lagt ned betydelige ressurser i teknologisk utvikling.

Markedsvurdering

I det offentlige markedet er det en utfordring at frekvensen på brannskader er for høy, samtidig som anbuds-konkurransene bidrar til å holde prisene lave.

Kommune- og regionreformen medførte stor aktivitet i 2019, og fremover kan vi forvente færre, men større anbudskonkurranser. Foretakets

ambisjon er å beholde sin markedsposisjon, men ser utfordringen i forhold til den krevende skadeutviklingen på kommuneeiendom.

Foretakets ambisjoner i bedrifts-markedet er lønnsom vekst.

Innen personmarkedet har foretaket en stor målgruppe å jobbe mot, som er medlemmer i KLPs pensjonsordninger. Ambisjonen er å bli en betydningsfull leverandør av privatforsikringer til målgruppen. Foretaket har en forholdsvis liten, men effektiv salgsdistribusjon gjennom egne selgere og én agent, som enkelt kan skaleres opp. I tillegg kommer salget i digitale kanaler. Lojaliteten blant kundene er svært høy og økende,

noe som viser at foretaket evner å oppfylle de forventningene kundene har til oss som forsikringsforetak. På lik linje med markedet for øvrig begynte foretaket i 2019 å justere opp prisene på de mest sentrale produktene. Dette vil bidra til bedre lønnsomhet og økt bestand. Foretaket er rigget for videre vekst, og vil fortsette å investere i vekst de nærmeste årene.

KLP Skadeforsikring er ledende leverandør av forsikringer til KLPs eiere. Foretaket har god vekst og soliditet, og skiller seg vesentlig fra konkurrentene når det gjelder høy servicekvalitet. Denne posisjonen forplikter, men gir foretaket gode forutsetning til å lykkes også i årene som kommer.

Oslo, 26. februar 2020

SVERRE THORNES
Styreleder

MARIANNE SEVALDSEN

CAMILLA DUNSÆD

LENE ELISABETH BJERKAN

STEINAR HAUKELAND

Valgt av og blant de ansatte

MONA WITTENBERG

Valgt av og blant de ansatte

JAN HUGO SØRENSEN

TORE TENOLD
Administrerende direktør

Resultatregnskap

KLP SKADEFORSIKRING AS

NOTE	TUSEN KRONER	2019	2018
	TEKNISK REGNSKAP		
4	Opptjente bruttopremier	1 529 814	1 338 152
4	Gjenforsikringsandel av brutto opptjente premier	-54 129	-69 790
	Premieinntekter for egen regning	1 475 685	1 268 362
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	2 316	2 392
	Brutto erstatningskostnader	-1 457 714	-1 059 545
	Gjenforsikringsandel brutto erstatningskostnader	122 654	98
4	Erstatningskostnader for egen regning	-1 335 060	-1 059 447
19	Salgskostnader	-92 286	-92 046
	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring	-180 417	-173 660
20	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-272 703	-265 706
	Andre forsikringsrelaterte driftskostnader	-899	-577
	Resultat av teknisk regnskap	-130 662	-54 977
	IKKE-TEKNISK REGNSKAP		
	Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	92 702	98 593
	Verdiendringer på investeringer	184 000	-46 680
	Realisert gevinst og tap på investeringer	24 174	25 601
	Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader	-5 717	-5 474
6	Netto inntekter fra investeringer	295 159	72 041
	Andre inntekter	1 066	458
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	296 225	72 498
	Resultat før skattekostnad	165 563	17 522
22	Skattekostnad	-14 262	-13 349
	Resultat før andre inntekter og kostnader	151 301	4 173
	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	19 007	-1 469
	Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	-4 752	367
	Andre inntekter og kostnader	14 255	-1 102
	TOTALRESULTAT	165 557	3 071
	Herav:		
	Endring i avsetning til naturskadefondet	-36 899	-42 197
	Endring i garantiordningen	11 475	-3 547
	Avgitt konsernbidrag med skattemessig effekt	-33 953	-69 863
	Mottatt konsernbidrag uten skattemessig effekt	33 953	69 863
	Disponeringer til(-) / fra(+) annen egenkapital	-140 134	42 673
	Sum	-165 557	-3 071

Balanse

KLP SKADEFORSIKRING AS

NOTE	TUSEN KRONER	31.12.2019	31.12.2018
	EIENDELER		
	Andre immaterielle eiendeler	44 759	43 801
15	Immaterielle eiendeler	44 759	43 801
9	Investeringer som holdes til forfall	24 129	49 261
9	Utlån og fordringer	1 630 626	1 550 203
7	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	1 654 755	1 599 464
8,12	Aksjer og andeler	499 718	433 969
12	Andeler i eiendomsforetak	682 061	676 684
9,12	Rentebærende verdipapirer	1 594 163	1 449 582
	Andre finansielle eiendeler	6 228	3 876
7,5	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	2 782 170	2 564 111
	Sum investeringer	4 436 925	4 163 575
	Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	0	6
	Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	152 705	63 025
4	Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser	152 705	63 030
	Fordringer på forsikringstakere	221 621	189 365
	Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	427	8 427
	Andre fordringer	1 135	93
	Fordringer	223 183	197 885
	Bank	49 057	22 107
	Andre eiendeler	49 057	22 107
	SUM EIENDELER	4 906 629	4 490 399

Balanse

KLP SKADEFORSIKRING AS

NOTE	TUSEN KRONER	31.12.2019	31.12.2018
	EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		
	Innskutt egenkapital		
	Aksjekapital	220 000	220 000
	Annen innskutt egenkapital	140 866	140 866
13	Innskutt egenkapital	360 866	360 866
	Opptjent egenkapital		
	Avsetning til naturskadefondet	243 224	206 325
	Avsetning til garantiordningen	40 712	52 187
	Fond mv.	283 935	258 512
	Annen opptjent egenkapital	1 295 714	1 155 580
	Opptjent egenkapital	1 579 649	1 414 092

Balanse

KLP SKADEFORSIKRING AS

NOTE	TUSEN KRONER	31.12.2019	31.12.2018
	Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	469 699	404 801
	Brutto erstatningsavsetning	2 134 570	1 919 931
4	Brutto forsikringsforpliktelser	2 604 269	2 324 732
21	Pensjonsforpliktelser o.l.	66 895	84 250
22	Forpliktelser ved utsatt skatt	192 624	184 657
	Avsetninger for forpliktelser	259 519	268 907
	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	51 125	46 067
	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	511	257
7	Forpliktelser til kredittinstitusjoner	9	4
	Konsernbidrag	11 318	23 288
	Forpliktelser innen konsern	19 905	18 106
	Andre forpliktelser	0	12 082
	Forpliktelser	82 867	99 804
	Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	19 458	21 998
	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	19 458	21 998
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	4 906 629	4 490 399

Oslo, 26. februar 2020

SVERRE THORNES
Styreleder

MARIANNE SEVALDSEN

CAMILLA DUNSÆD

LENE ELISABETH BJERKAN

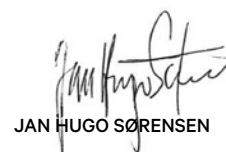
STEINAR HAUKELAND

Valgt av og blant de ansatte

MONA WITTENBERG

Valgt av og blant de ansatte

JAN HUGO SØRENSEN

TORE TENOLD
Administrerende direktør

Egenkapitaloppstilling

KLP SKADEFORSIKRING AS

2019 TUSEN KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2019	360 866	1 414 092	1 774 959
Resultat	0	151 302	151 302
Andre inntekter og kostnader	0	14 255	14 255
Sum totalresultat	0	165 557	165 557
Transaksjoner med eierne			
Avgitt konsernbidrag med skattemessig effekt	0	-33 953	-33 953
Mottatt konsernbidrag uten skattemessig effekt	0	33 953	33 953
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0
Egenkapital 31.12.2019	360 866	1 579 649	1 940 516

2018 TUSEN KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2018	360 866	1 411 021	1 771 887
Resultat	0	4 173	4 173
Andre inntekter og kostnader	0	-1 102	-1 102
Sum totalresultat	0	3 071	3 071
Transaksjoner med eierne			
Avgitt konsernbidrag med skattemessig effekt	0	-69 863	-69 863
Mottatt konsernbidrag uten skattemessig effekt	0	69 863	69 863
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0
Egenkapital 31.12.2018	360 866	1 414 092	1 774 959

Kontantstrømoppstilling

KLP SKADEFORSIKRING AS

TUSEN KRONER	2019	2018
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Innbetalte premier direkte forsikring	1 569 146	1 388 394
Utbetalte gjenforsikringspremier	-54 123	-69 791
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser direkte forsikring	-1 146 739	-1 041 456
Innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser	41 740	53 163
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-229 863	-213 210
Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnetninger, arbeidsgiveravgift mv.	-153 080	-139 996
Utbetaling av renter	-75	-82
Innbetaling av renter	92 637	97 365
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-536	-461
Innbetalinger vedrørende verdipapirer	499 236	700 942
Utbetalinger vedrørende verdipapirer	-586 922	-763 242
Netto inn- og utbetalinger for kjøp/salg av andre verdipapirer med kort løpetid	-2 356	-2 877
Innbetalinger fra eiendomsvirksomheten	26 910	26 479
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	55 975	35 229
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Utbetalinger ved kjøp av driftsmidler mv.	-6 009	-20 018
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-6 009	-20 018
KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Utbetalinger av konsernbidrag	-23 016	-99 896
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-23 016	-99 896
Netto endring i bankinnskudd	26 950	-84 684
Beholdning av bankinnskudd ved periodens begynnelse	22 107	106 791
Beholdning av bankinnskudd ved periodens slutt	49 057	22 107

Noter til regnskapet

KLP SKADEFORSIKRING AS

NOTE 1 Generell informasjon

KLP Skadeforsikring AS leverer skadeforsikring til kommuner, fylkeskommuner, helseforetak og bedrifter både i offentlig og privat sektor. Foretaket leverer også forsikringsprodukter til personmarkedet, primært mot KLPs pensjonskunder.

Det største produktområdet er forsikring til ansatte i offentlig sektor.

KLP Skadeforsikring AS er et aksjeselskap registrert og hjemmehørende i Norge. KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

Foretaket har hovedkontor i Dronning Eufemias gate 10, 0191 Oslo.

Foretakets årsregnskap for 2019 ble vedtatt av foretakets styre den 26.02.2020.

NOTE 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelse av selskapsregnskapet. Disse prinsippene er benyttet konsistent for alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår.

2.1 BASISPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i henhold til Forskrift nr. 1775 av 18. desember 2015: "Forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (årsregnskapsforskriften)". Dette innebærer at foretakets årsregnskap er utarbeidet i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (EU-godkjent IFRS/IAS) med de tillegg og unntak som følger av årsregnskapsforskriften.

Regnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til virkelig verdi over resultatet.

For å utarbeide selskapsregnskap etter årsregnskapsforskriften, må ledelsen

foreta regnskapsmessige estimer og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke foretakets regnskapsførte verdi av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Faktiske tall vil kunne avvike fra benyttede estimer. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimer av vesentlig betydning for foretaket er beskrevet i note 3.

Alle beløp er presentert i tusen kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Regnskapet er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift.

2.1.1 Endringer i regnskapsprinsipper og opplysninger

a) Nye og endrede regnskapsprinsipper tatt i bruk av foretaket i 2019.

EU har godkjent endringer i IAS 19 Personalytelser som klargjør regnskapsføring av planendringer, avkortning og oppgjør som finner sted i løpet av regnskapsperioden. Ved ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse ved endring, avkortning eller

oppgjør av ordningen, skal kostnad ved inneværende periodes pensjonsopptjening og nettorenten for perioden etter den nye målingen er foretatt, baseres på de samme forutsetningene som er lagt til grunn ved ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse.

Nettorente for restløpetiden etter planendringen fastsettes basert på en netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse i henhold til ny måling multiplisert med diskonteringsrenten benyttet ved denne målingen. Endringene gjelder for regnskapsperioder som begynner 1. januar 2019 eller senere, og implementeres med prospektiv virkning.

IFRS 16 Leiekontrakter er trådt i kraft, men har ikke vesentlig effekt på KLP Skadeforsikring AS sitt regnskap, da foretaket ikke har vesentlige leiekontrakter.

Skadebehandlingskostnader inngår i brutto erstatningskostnader og er tidligere beregnet etter anbefaling fra Finanstilsynet. Beregningsmetoden som tidligere ble brukt reflekterer ikke

lenger faktiske medgåtte kostnader til skadebehandling. Foretaket har gått over til å bruke faktisk medgåtte skadebehandlingskostnader. Sammenligningstallene for 2018 er endret med 46,5 millioner kroner.

Premie innkrevd for andre forsikringsforetak har tidligere vært en del av regnskapslinjen «Forpliktelser ifm. direkteforsikring» den er flyttet til «Fordringer ifm. direkte forsikring» Sammenligningstallene for 2018 er endret med 4,5 millioner kroner.

Det er ikke tatt i bruk andre standarder, endringer eller fortolkninger som er trådt i kraft i 2019 som har påvirket foretakets årsregnskap i vesentlig grad.

b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor foretaket ikke har valgt tidlig anvendelse

Det foreligger endringer i standarder og fortolkninger som får virkning for årsregnskap som påbegynnes etter 1. januar 2019 som ikke er tatt i bruk i dette regnskapet. Blant de som KLP Skadeforsikring AS ikke har valgt å tidlig anvende, er de vesentligste opplyst om nedenfor.

IFRS 9 Finansielle instrumenter regulerer klassifisering, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser, innfører nye regler for sikringsbokføring og en ny nedskrivningsmodell for finansielle eiendeler. Finansielle eiendeler skal klassifiseres i tre kategorier:

- Amortisert kost
- Virkelig verdi med verdiendring over resultatet
- Virkelig verdi med verdiendring utvidet resultat

Målekategori bestemmes ved første gangs regnskapsføring. Klassifiseringen avhenger av foretakets forretningsmodell for styring av sine finansielle instrumenter og karakteristikken av kontantstrømmene til det enkelte instrument. Standarden trådte i kraft 01.01.2018.

Med bakgrunn i endringsforskriften til årsregnskapsforskriften for skadeforsikringsforetak av 20. desember 2018, fikk skadeforsikringsforetak valgdgang mellom å implementere IFRS 9 fra 01.01.2018 eller å fortsette å innregne og måle finansielle instrumenter i samsvar med IAS 39. Denne valgdgangen ble gjort gjeldende for årsregnskapene 2018, 2019 og 2020. KLP Skadeforsikring AS har valgt å benytte seg av denne valgmuligheten, og følger IAS 39 for innregning og måling av finansielle instrumenter for årsregnskapet 2019.

IFRS 9 skal innføres for alle skadeforsikringsselskap fra 2021 eller senere. Det er ventet at pliktig ikrafttredelsestidspunkt vil sammenfalle med pliktig innføring av den nye standarden for Forsikringskontrakter, IFRS 17.

Den nye standarden for forsikringskontrakter, IFRS 17, ble publisert av IASB i 2017, men er på nåværende tidspunkt ikke godkjent av EU. Standarden vil erstatte dagens standard for forsikringskontrakter, IFRS 4, og vil tidligst implementeres fra 2021. Definisjon av hva som er en forsikringskontrakt er ikke endret, selv om det er kommet noen presiseringer som avgrensner hva som er kvalifiserende kontrakter som skal behandles i tråd med IFRS 17. I motsetning til IFRS 4 inneholder IFRS 17 også regler om hvordan forsikringskontrakter skal vurderes og presenteres. Standarden beskriver en verdsettelsesmodell der forsikringsfor-

pliktelsen baseres på forventet nåverdi av fremtidige kontantstrømmer, med tillegg av en risikomargin og en tjenestemargin. I tillegg finnes det mulige forenklete modeller som benyttes under visse forutsetninger. Det er forventet at de aller fleste av forsikringsavtalene i KLP Skadeforsikring AS kvalifiserer for forenklet metode uten at det er tatt stilling til i hvilken utstrekning denne vil bli benyttet. Den forenklete metoden innebærer en periodisering av uopptjent premie i stedet for periodisering av fortjeneste elementet. For å kvalifisere for den forenklete metode, må dekningsperioden være innenfor 12 måneder eller det må bevises at resultatet ikke blir vesentlig forskjellig fra hovedmodellen for verdsettelse i IFRS 17.

Standarden forutsetter at forsikringskontrakter med tilnærmet lik risiko som styres samlet som en portefølje grupperes etter hvorvidt de er lønnsomme, tapsgivende eller lønnsomme med risiko for å bli tapsgivende. Det kan maksimalt være 12 måneders forskjell i utstedelse av kontraktene som inngår i en gruppe.

Standarden krever retrospektiv anvendelse, men tillater visse forenklinger dersom det er praktisk umulig med full retrospektiv anvendelse. Det skal være en høy terskel for å benytte forenklingene.

Det er foreslått endringer i standarden på flere områder, og det er ventet at oppdatert versjon av standarden vil foreligge i løpet av sommeren 2020. Et av forslagene går ut på å utsette implementeringen av standarden til 2022 eller senere. Det er således fortsatt usikkerhet om endelig ikrafttredelsestidspunkt fra IASB og om når EU vil godkjenne standarden til bruk i EU/EØS-området. Det er også uklart

hvorvidt standarden vil bli tillatt brukt, pliktig eller forbudt å implementere i skadeforsikringsforetakenes selskapsregnskap i Norge.

Ettersom foretaket inngår i et IFRS-rapporterende konsern, vil forsikringskontraktene i KLP Skadeforsikring AS uansett måtte verdsettes etter IFRS 17 selv om det er uklart om det blir tillatt/pliktig i selskapsregnskapet. Foretaket deltar derfor i konsernets implementeringsprosjekt av IFRS 17, og tar høyde for at standarden blir innført også i selskapsregnskapet. Det er foretatt en foreløpig kartlegging av foretakets forsikringskontrakter med tanke på hvorvidt de er innenfor standarden eller ikke, hvilken verdsettelsesmodell de ulike kvalifiserende kontraktene tilhører og hvordan disse skal grupperes. Konklusjonene er arbeidshypoteser som det arbeides videre med. Det er således ikke klart hvordan standarden vil påvirke foretakets egenkapital dersom den implementeres i selskapsregnskapet.

Det er ingen andre standarder eller fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å gi en vesentlig påvirkning på foretakets regnskap.

2.2 SEGMENTINFORMASJON

Foretakets forretningsmessige segmenter er definert i forhold til forretningsområder hvor risiko og avkastning skiller seg fra hverandre. Foretakets segmenter er inndelt i offentlig, bedrift og personmarked.

2.3 OMREGNING AV FREMMED VALUTA

a) Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Selskapsregnskapet presenteres i norske kroner (NOK), som er den funksjonelle valutaen til foretaket.

b) Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Valutagevinster- og tap på transaksjoner i utenlandsk valuta resultatføres. Det gjelder også omregning av pengeposter (eiendeler og gjeld) på balansedagen.

Valutavirkningen på ikke-pengeposter (både eiendeler og forpliktelser) inngår som del av gevinst og tap ved vurdering til virkelig verdi. Valutadifferanser knyttet til ikke-pengeposter, inngår som et element i resultatført verdiendring.

2.4 IMMATERIELLE EIENDELER

Foretakets immaterielle eiendeler består i all hovedsak av aktiverte IT-systemer.

Ved kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader utbetalt til systemleverandør, samt eksternt konsulentbistand og internt medgåtte kostnader for å få systemet installert og klart til bruk. Ved videreutvikling av IT-systemer aktiveres både eksterne og interne kostnader jfr. ovenfor. Systemendringer som betraktes som vedlikehold kostnadsføres løpende.

Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid (3 – 10 år). Ved senere aktiveringer grunnet videreutvikling avskrives disse over den opprinnelig fastsatte brukstid med mindre påkostningen øker systemets totale forventede brukstid.

Immaterielle eiendeler vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelens balanseførte verdi. Forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp nedskrives.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi.

2.5 FINANSIELLE EIENDELER

Foretakets finansielle eiendeler er inndelt i følgende kategorier: Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat, utlån og fordringer og finansielle eiendeler som holdes til forfall. Hensikten med eiendelen bestemmer klassifiseringen, og ledelsen foretar klassifiseringen ved anskaffelse av den finansielle eiendelen.

a) Virkelig verdi over resultatet

Denne kategorien inndeles i to underkategorier:

- 1) Holdt for omsetning
- 2) Frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse etter virkelig verdi opsjon.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Virkelig verdi er fastsatt ut fra observerbare kurser i et aktivt marked, eller der slik pris ikke finnes, gjennom intern modell med jevnlig innhenting av eksternt prising for å kvalitetssikre intern prisingsmodell.

Finansielle eiendeler frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse består av finansielle eiendeler som forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi. Størrelsen på porteføljen bestemmes ut fra foretakets ønskede risikoeksponering mot rente- og aksjemarkedet.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, medtas i resultatregning.

skapet i den perioden de oppstår. Dette inngår i linjen "Verdiendringer på investeringer".

Kupongrenter er inntektsført etter hvert som de er påløpt, og inngår i linjen "Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler". Aksjeutbytte innregnes i resultatet i linjen "Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler" når foretakets rett til utbytte er fastslått.

Prinsipper for beregning av virkelig verdi for de ulike instrumentene er beskrevet i note 7.

b) Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler, som ikke er derivater, med faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked eller som foretakets har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat.

Utlån og fordringer er inndelt i to underkategorier:

- i) Utlån og fordringer tilknyttet investeringsvirksomheten
- ii) Utlån og fordringer øvrige inklusive fordringer på forsikringstakere

Utlån og fordringer i investeringsvirksomheten består av obligasjoner til amortisert kost som ikke er priset i et aktivt marked.

Utlån og fordringer innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode med eventuelt nedskrivning for tap.

Effektiv rente på utlån og fordringer i investeringsvirksomheten resultatføres og inngår i linjen "Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler".

c) Finansielle eiendeler som holdes til forfall

Finansielle eiendeler som holdes til forfall består av finansielle eiendeler, som ikke er derivater, og som har faste eller bestembare betalinger og definert et forfallstidspunkt, og som foretaket har intensjon og evne til å holde til forfall med unntak for:

- a) de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet
- b) de som oppfyller definisjonen til Utlån og fordringer.

Finansielle eiendeler som holdes til forfall innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost med bruk av effektiv rentemetode med fradrag for nedskrivning for tap, og denne verdiendringen inngår i linjen "Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler" i resultatregnskapet.

Virkelig verdi er fastsatt utfra observerbare kurser i et aktivt marked.

Kjøp og salg av finansielle eiendeler regnskapsføres på handelsdato, det vil si når foretaket har forpliktet seg til å kjøpe eller selge den finansielle eiendelen. Finansielle eiendeler innregnes til virkelig verdi fra det tidspunkt foretaket overtar rettigheter og forpliktelser knyttet til eiendelen. Direkte kjøpsomkostninger inkluderes i anskaffelseskost med unntak for kjøpsomkostninger knyttet til eiendeler til virkelig verdi over resultat. For disse eiendelene kostnadsføres kjøpsomkostningene direkte. For finansielle eiendeler hvor kjøpsomkostninger inngår i anskaffelseskost, vil differansen mellom transaksjonskurs inklusive kjøpsomkostninger danne grunnlag for verdiendring mot sluttkurs på handelsdagen. Finansielle eiendeler fraregnes

når foretaket ikke lenger har rett til å motta kontantstrømmen fra eiendelen eller foretaket har overført all risiko og rettigheter knyttet til eierskapet.

2.6 ANDELER I EIENDOMSSFORETAK

Foretaket eier fast eiendom gjennom ansvarlige foretak som er heleid i KLP-konsernet. Disse andelene inngår i regnskapslinjen klassifisert som "Andeler i eiendomsforetak". Andelene vurderes til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringene presenteres i resultatet under posten "Verdiendringer på investeringer."

2.7 MOTREGNING

Finansielle eiendeler og finansiell gjeld er bare motregnet i den grad det foreligger en juridisk rett og har til hensikt å motregne forpliktelse mot fordring, samt at forfallstidspunktet for eiendelen samsvarer med forfallstidspunktet for forpliktelsen.

2.8 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Foretaket definerer forsikringskontrakter i tråd med IFRS 4. Et avgjørende vilkår for at en kontrakt defineres som forsikringskontrakt er at den må inneholde betydelig forsikringsrisiko. Produktene foretaket tilbyr tilfredsstiller kravet om betydelig forsikringsrisiko etter denne definisjonen.

Det er gjennomført tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på de regnskapsførte forpliktelsene på forsikringskontraktene står i forhold til forsikringskundenes kontraktsmessige rettigheter. Foretakets avsetninger tilfredsstiller kravene i denne testen, og IFRS 4 stiller ikke ytterligere krav til reservering. Foretaket har derfor benyttet gjeldende norsk regelverk for regnskapsføring av forsikringskontrakter.

2.9 PRODUKTER

I skadeforsikring tilbys følgende produkter:

Yrkesskade og Trygghet

Forsikringskontrakter som dekker kundenes arbeidstagere for yrkesskader som faller inn under yrkesskadeloven og hovedtariffavtalen. I tillegg tegnes forsikringskontrakter som dekker arbeidstagerne for ulykke i fritiden.

Ulykke

Forsikringskontrakter som dekker kunden for ulykker i fritiden.

Det tegnes også forsikringskontrakter som dekker skoleelever i skoletiden.

Brann-Kombinert

Forsikringskontrakter som dekker skade på kundenes eiendommer og eventuelle verditap som påføres kunden ved skade eller tap av eiendommen. Produktet inkluderer også en obligatorisk naturskadedekning.

Motorvogn

Forsikringskontrakter som dekker skade oppstått ved bruk av kundenes motorvogner.

Ansvar

Forsikringskontrakter som dekker skade påført tredjeperson som en følge av kundenes virksomhet.

Reise

Forsikringskontrakter som dekker skader og tap oppstått på reiser.

Barneforsikring

Forsikringskontrakter som dekker utgifter ved ulykker eller alvorlig sykdom samt inntektsbortfall (uførepensjon).

Gruppeliv

Forsikringskontrakter som dekker kunden for dødsfall og uførhet.

Risikoen for foretaket reduseres gjennom tegning av reassuranskontrakter som dekker erstatninger over gitte beløp per skade i alle bransjer nevnt over med unntak for gruppeliv.

2.10 FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER

Foretaket skal til enhver tid ha forsikringstekniske avsetninger som gir full dekning av det forsikringstekniske ansvar og annen risiko avledet av forsikringsvirksomheten.

Følgende fond inngår i forsikringstekniske avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie

Premieavsetningen utgjør den ikke opptjente del av forfalt premie ved regnskapsårets slutt.

Erstatningsavsetning

Avsetningen omfatter avsetninger knyttet til skader som er meldt, men ikke oppgjort. Videre gjelder det skader som er inntruffet, men ikke meldt ved regnskapsårets slutt.

Avsetningen inkluderer avsetning til indirekte skadebehandlingskostnader.

Forsikringslovgivningens krav til forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring er ikke utelukkende knyttet til eksisterende kontrakter med kundene. To typer avsetninger faller derfor utenfor den regnskapstekniske gjeldsdefinisjonen, og inngår dermed i foretakets regnskapsmessige egenkapital.

1) Garantiordning

Avsetning til garantiordningen er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger som følger av at et annet skadefor-

sikringsforetak ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Avsetningen tilsvarende 1,5 prosent av de tre siste års opptjente bruttopremie. Avsetning til garantiordningen er å betrakte som en betinget forpliktelse og må således klassifiseres som egenkapital.

2) Naturskadefond

Avsetning til naturskadefondet er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger til erstatninger knyttet til fremtidige naturskader. Avsetningen reflekterer forsikringsrisiko, og foretas med utgangspunkt i eksisterende kontrakter, men avsetningen fjernes ikke ved kontraktens opphør. Anvendelse av fondet kan således gå til dekning av fremtidige naturskader som ikke er knyttet til eksisterende forsikringskontrakter. Avsetninger knyttet til fremtidige hendelser kan ikke klassifiseres som en forpliktelse og må derfor klassifiseres som egenkapital.

2.11 PENSJONSFORPLIKTELSE ERGNE ANSATTE

Foretakets pensjonsforpliktelse er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenstepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen"). Pensjonsansvar utover disse ordningene dekkes over driften.

Pensjonskostnadene er behandlet i samsvar med IAS 19. Foretaket har en ytelsesbasert pensjonsordning for sine ansatte. Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordninger er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag av virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet med lineærmetoden. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av rentene på norske høykvalitetsobligasjoner. Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen

som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Presentasjon av pensjonskostnaden i resultatregnskapet følger av IAS 1. Av denne standarden fremkommer det valgadgang for netto renteelementet som kan klassifiseres enten som en driftsrelatert kostnad eller som en finanskostnad. Det valget som foretaket gjør må følges konsekvent for senere perioder. Foretaket har presentert pensjonskostnaden under regnskapslinjen "Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader", mens netto renteelementet er presentert i regnskapslinjen "Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader". Estimativviket er klassifisert i "Andre inntekter og kostnader".

Fellesordningen er en flerforetaksordning, dvs. at den forsikringstekniske risiko er fordelt mellom alle kommuner og bedrifter som deltar i ordningen. De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som ligger til grunn for beregning av netto pensjonsforpliktelser baserer seg derfor på forutsetninger som er representative for hele fellesskapet.

2.12 FORETAKETS EGENKAPITAL

Foretakets egenkapital består av aksjekapital og annen egenkapital. Aksjekapitalen er innbetalt av Kommunal Landspensjonskasse, som eier alle aksjene i foretaket. Foretakets aksjer er et omsettelig egenkapitalinstrument, men aksjene er ikke notert på børs eller annen markeds plass. Annen egenkapital består av mottatt konsernbidrag og opptjent egenkapital.

Det vises også til omtale under pkt. 2.10 hvor det fremgår at avsetning til garantiordningen og avsetning til naturskadepoolen inngår i foretakets egenkapital som bundne fond.

Utdeling fra foretaket er regulert gjennom alminnelige selskapsrettslige bestemmelser knyttet til finansforetaket.

2.13 REGNSKAPSFØRING AV INNTEKTER

a) Premieinntekter
Premieinntekter inntektsføres med det beløp som forfaller i regnskapsåret. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning mot uopptjent premie. Opptjent premie er knyttet til avløpt risiko. Andel av periodens brutto premieinntekt som tilfaller reassurandør i forbindelse med gjenforsikring går til fradrag i brutto premieinntekt.

b) Renteinntekter/kostnader

Renteinntekter og rentekostnader tilknyttet alle rentebærende finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost, inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetoden. For rentebærende finansielle investeringer som måles til virkelig verdi klassifiseres renteinntekten som løpende avkastning fra finansielle investeringer, mens effekten av renteendringer klassifiseres som netto urealisert gevinst fra finansielle investeringer til virkelig verdi over resultatet.

2.14 SKATT

Foretaket driver skattepliktig virksomhet.

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regn-

skapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel balanseføres når det kan sannsynliggjøres at foretaket i fremtiden vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen.

Etter de endrede skattereglene fra og med inntektsåret 2018, gis det ikke fradrag for avsetninger til naturskadefond og garantiordning. Avsetningen som man hadde ved utløpet av inntektsåret 2017 er satt av på egen konto, og kommer først til beskatning ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten. I tillegg er differansen mellom avsetningene for inntektsåret 2017 og 2018 satt på en egen konto med utsatt inntektsføring lineært over 10 år.

Foretaket er en del av et finanskonsern og et skattekonsern. Eventuelle skattemessige overskudd kan, med unntak for de begrensninger som er gjort gjeldende gjennom finansieringsvirksomhetsloven, avgis i sin helhet til morforetak og datterforetak som konsernbidrag med skattemessig effekt.

Foretaket er omfattet av reglene om finansskatt. Det er beregnet finansskatt på foretakets samlede arbeidsgiveravgiftspliktige ytelser i tillegg til lønnsytelser mv. som er opptjent i 2019, men som ikke utbetales før senere år.

2.15 KONTANTER OG KONTANT-EKVIVALENTER

Som kontanter og kontantekvivalenter regnes kontantbeholdning og bankinnskudd tilknyttet daglig drift. Bankinnskudd tilknyttet verdipapirvirksomheten er definert som finansiell eiendel. Kontantstrømoppstillingen er satt opp etter den direkte metoden.

NOTE 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger

Foretaket utarbeider estimater og antakelser om framtidige forhold. Disse evalueres løpende, og er basert på historiske erfaringsdata og forventninger om sannsynlige fremtidige hendelser vurdert ut ifra data som foreligger på tidspunktet for avleggelsen av regnskapet.

Det må forventes at estimatene vil avvike fra det endelige utfall, og nedenfor omtales de områdene hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseførte verdier i framtidige perioder.

3.1 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Ved beregning av forsikringstekniske avsetninger i bransjen skadeforsikring er det foretatt individuell skadereservering for alle meldte skader (RBNS). Reserveringene justeres i takt med løpende skadebehandling. Alle åpne skader skal vurderes minst én gang i året.

Avsetning for inntrufne skader som ikke er meldt til selskapet (IBNR), skjer ved hjelp av statistiske modeller. Modellene hensyntar det erfaringsbaserte meldemønsteret innenfor de forskjellige risikogrupperne.

I skadeforsikring foretas det også målinger og justeringer av de totale erstatningsavsetningene (RBNS+IBNR) slik at det totale avsetningsnivået blir målt opp mot endringer i risikoelementer som skadefrekvens, storskadeinnslag, bestandssammensetning og bestandsstørrelse. Erstatningsavsetningene er vurdert til forventningsrett nivå. Erstatningsavsetningen er ikke neddiskontert.

Erstatningsavsetningen inneholder en avsetning for framtidige indirekte skadebehandlingskostnader.

Denne beregnes med utgangspunkt i størrelsen på RBNS og IBNR.

Avsetning for ikke opptjent premie utgjør den proratariske delen av forfalt premie som opptjenes etter regnskapsavslutningen.

3.2 ANDELER I EIENDOMSFORETAK

Foretaket eier andeler i eiendomsforetak organisert som ANS, jmf. note 2, pkt 2.6.

ANS-andelene omsettes ikke i et aktivt marked, og virkelig verdi estimeres ut i fra den underliggende eiendoms verdi. Det er heller ikke et aktivt marked for de underliggende eiendommer, og verdifastsettelsen av disse er basert på en intern prisingsmodell hvor det tas utgangspunkt i et langsiktig avkastningskrav for den enkelte eiendom. Verdsettelsen utføres av søsterselskapet KLP Eiendom AS, som har lang erfaring med å verdsette investeringseiendom for KLP-konsernet. KLP Eiendom AS er en betydelig eiendomsaktør i det norske markedet.

Per 31.12.2019 ble bygninger og faste eiendommer verdsatt ved hjelp av KLP Eiendom AS verdivurderingsmodell. Modellen tar utgangspunkt i neddiskontering av beregnet 20 års kontantstrøm, og benyttet per 31.12.2019 en diskonteringsfaktor som tilsvare markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendommer.

Sensitivitetsanalysen (se tabell neste side) viser hvordan verdien av en av foretakets sentralt beliggende kontor eiendommer i Oslo endrer seg ved visse endringer i sentrale parametere i foretakets verdsettelsesmodell. Analysen viser endring i verdi (angitt som prosentvis endring) for gitt endring i en parameter under forutsetning av at alle

andre parametere holdes uendret. I realiteten vil det være slik at det er innbyrdes sammenheng mellom flere variabler, slik at en endring i en parameter vil medføre endring i en eller flere andre parametere. Oppgitte sensitivitetstall fanger ikke opp slike sammenhenger mot andre variabler, og er kun vist for illustrative formål. Virkningene av endringer i parametere vil variere noe fra eiendom til eiendom.

I analysen på neste side forstås avkastningskravet som den rente som benyttes ved neddiskontering av framtidige kontantstrømmer i modellen. Markedsleie forstås som forventet leie ved reforhandling av eksisterende leiekontrakter eller ved skifte av leietaker. Exit yield forstås som den yelden som benyttes til å beregne sluttverdi ved verdivurderingsmodellens siste analyseperiode (år 20).

3.3 VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, og er i stor grad eiendeler som omsettes i et marked slik at markedsverdien kan fastsettes med stor grad av sikkerhet. For noterte papirer med liten omsetning, vurderes det hvorvidt den observerbare kursen kan antas å være reell.

Dersom det konkluderes med at en observerbar markedskurs ikke er representativ for eiendelens virkelige verdi, eller verdipapiret ikke omsettes i et notert marked, estimeres markedsverdien. Estimater baseres på markedsforshold som foreligger på balanse dagen. Unoterte rentepapirer prises ut fra en rentekurve med et risikotillegg som representerer markedets prising av utsteders bransjespesifikke risiko.

Det innhentes jevnlig eksterne priser på en betydelig andel av disse unoterte papirene for å etterprøve egne verdsettelsesmodeller.

3.4 TAP PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som ikke måles

til markedsverdi, vurderes for verdifall på balansedagen.

KLP Skadeforsikring AS sin portefølje av obligasjoner vurdert til amortisert kost, inkludert obligasjoner som holdes til forfall, vurderes enkeltvis hvert kvartal. Porteføljen består av høyt

kredittvurderte utstedere, og dersom utsteders kredittvurdering endres negativt foretas det nedskrivning kun dersom det i tillegg observeres forhold som oppfattes som en objektiv hendelse som innvirker på framtidige kontantstrømmer fra investeringen.

SENSITIVITETSANALYSE EIENDOM

	Endring i parameter	Endring i verdi
Avkastningskrav	+100 bps	-12 %
	-100 bps	+15 %
Markedsleie	+10 %	+8 %
	-10 %	-8 %
Exit yield	+100 bps	-11 %
	-100 bps	+18 %
Inflasjon	+50 bps	+7 %
	-50 bps	-7 %

NOTE 4 Premier, erstatninger og avsetninger

TUSEN KRONER	Yrkes- skade	Inntekts- tap	Motor- vogn trafikk	Motor- vogn øvrige	Brann og annen skade på eiendom	Ansvar	Assi- stans	Livs- forsik- ringer	Annet	Totalt 2019
FORFALTE PREMIER										
Brutto premier	109 579	86 464	119 814	368 627	623 078	58 995	51 276	175 357	1 521	1 594 711
Avgitte premier	2 350	0	1 546	0	48 526	1 702	0	0	0	54 123
Premier for egen regning	107 229	86 464	118 269	368 627	574 552	57 293	51 276	175 357	1 521	1 540 588
FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT										
Opptjente bruttopremier	108 559	82 947	128 612	332 794	601 433	59 164	46 563	168 220	1 521	1 529 814
Påløpne bruttoerstatninger	-2 756	32 955	116 771	279 829	755 443	39 250	24 737	211 484	0	1 457 714
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader	19 352	14 786	22 926	59 323	107 211	10 547	8 300	29 987	271	272 703
Forsikringsteknisk resultat brutto	91 963	35 206	-11 085	-6 359	-261 221	9 367	13 526	-73 251	1 250	-200 603
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader er fordelt forholdsmessig etter premie.										
Gjenforsikringsandel opptjente premier	2 350	0	1 546	0	48 526	1 707	0	0	0	54 129
Gjenforsikringsandel påløpne erstatninger	0	-8	0	0	120 962	1 700	0	0	0	122 654
Gjenforsikringsandel for- sikringsteknisk resultat	2 350	8	1 546	0	-72 437	7	0	0	0	-68 526
Forsikringsteknisk resultat for egen regning	89 613	35 198	-12 631	-6 359	-188 784	9 360	13 526	-73 251	1 250	-132 078
Andre inntekter/kostnader	176	135	209	540	976	96	76	273	2	2 483
Finansinntekter	77 602	52 842	18 044	27 726	86 952	18 133	3 472	10 389	0	295 159
Resultat	167 392	88 174	5 622	21 907	-100 856	27 589	17 073	-62 589	1 253	165 563
Finansinntekter fordeles på bransjer ut i fra bransjens andel av gjennomsnittlige avsetninger. Andre inntekter/kostnader er fordelt forholdsmessig etter premie.										
PÅLØPNE ERSTATNINGER BRUTTO										
Årets skader	69 994	55 752	121 010	290 011	798 521	39 254	26 332	207 669	0	1 608 544
Avviklingsavvik for tidligere år	-72 750	-22 797	-4 240	-10 181	-43 078	-4	-1 595	3 815	0	-150 830
Påløpne erstatninger brutto	-2 756	32 955	116 771	279 829	755 443	39 250	24 737	211 484	0	1 457 714
PÅLØPNE ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING										
Årets skader	69 994	55 752	121 010	290 011	672 645	39 254	26 332	207 669	0	1 482 668
Avviklingsavvik for tidligere år	-72 750	-22 789	-4 240	-10 181	-38 164	-1 704	-1 595	3 815	0	-147 608
Påløpne erstatninger for egen regning	-2 756	32 963	116 771	279 829	634 481	37 550	24 737	211 484	0	1 335 060

NOTE 4 Premier, erstatninger og avsetninger – forts.

TUSEN KRONER	Totalt 2018	Totalt 2017	Totalt 2016	Totalt 2015	Totalt 2014	Totalt 2013	Totalt 2012
FORFALTE PREMIER							
Brutto premier	1 373 713	1 370 376	1 268 206	1 113 333	921 300	832 248	750 279
Avgitte premier	69 791	57 000	47 450	52 352	50 511	57 842	58 992
Premier for egen regning	1 303 923	1 313 376	1 220 755	1 060 982	870 789	774 406	691 287
FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT							
Opptjente bruttopremier	1 338 152	1 344 295	1 207 548	1 086 784	893 637	786 750	717 181
Påløpne bruttoerstatninger	1 059 545	1 092 010	918 456	877 883	553 171	557 306	557 938
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader	265 706	280 014	262 176	218 026	194 099	190 833	174 237
Forsikringsteknisk resultat brutto	12 900	-27 729	26 916	-9 126	146 368	38 611	-14 994
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader er fordelt forholdsmessig etter premie.							
Gjenforsikringsandel opptjente premier	69 790	57 537	57 401	51 733	51 769	58 571	58 233
Gjenforsikringsandel påløpne erstatninger	98	8 548	45 491	73 658	-25 922	-6 813	21 911
Gjenforsikringsandel forsikringsteknisk resultat	69 692	48 988	11 910	-21 926	77 691	65 384	36 322
Forsikringsteknisk resultat for egen regning	-56 792	-76 717	15 006	12 800	68 677	-26 773	-51 316
Andre inntekter/kostnader	2 273	2 816	-7 897	1 825	3 151	3 324	2 885
Finansinntekter	72 041	238 057	248 295	168 435	234 952	220 706	208 189
Resultat	17 522	164 156	255 404	183 060	306 780	197 257	159 758
Finansinntekter fordeles på bransjer ut i fra bransjens andel av gjennomsnittlige avsetninger. Andre inntekter/kostnader er fordelt forholdsmessig etter premie.							
PÅLØPNE ERSTATNINGER BRUTTO							
Årets skader	1 155 620	1 164 020	1 041 643	1 026 926	727 214	636 415	571 272
Avviklingsavvik for tidligere år	-142 523	-72 010	-123 186	-149 043	-174 044	-79 108	-13 334
Påløpne erstatninger brutto	1 013 097	1 092 010	918 456	877 883	553 171	557 306	557 938
PÅLØPNE ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING							
Årets skader	1 155 620	1 159 637	991 736	954 794	727 214	636 415	571 272
Avviklingsavvik for tidligere år	-142 621	-76 175	-118 770	-150 569	-148 122	-72 295	-35 245
Påløpne erstatninger for egen regning	1 012 999	1 083 461	872 965	804 225	579 093	564 120	536 027

NOTE 4 Premier, erstatninger og avsetninger – forts.

TUSEN KRONER	Yrkes- skade	Inntekts- tap	Motor- vogn trafikk	Motor- vogn øvrige	Brann og annen skade på eiendom	Ansvar	Assi- stans	Livs- forsik- ringer	Annet	Totalt 2019
FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER										
Ikke opptjent brutto premie 31.12.18	11 667	13 484	59 626	130 010	148 145	7 638	19 216	15 017	0	404 801
Gjenforsikringsandel av ikke opptjent premie	0	0	0	0	0	6	0	0	0	6
Ikke opptjent premie for egen regning	11 667	13 484	59 626	130 010	148 145	7 632	19 216	15 017	0	404 795
Ikke opptjent brutto premie 31.12.19	12 687	17 000	50 828	165 843	169 789	7 469	23 929	22 154	0	469 699
Gjenforsikringsandel av ikke opptjent premie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ikke opptjent premie for egen regning	12 687	17 000	50 828	165 843	169 789	7 469	23 929	22 154	0	469 699
Brutto erstatnings- avsetning 31.12.18	642 101	419 388	84 461	75 395	502 616	141 194	6 257	48 519	0	1 919 931
Gjenforsikringsandel av erstatningsavsetning	0	0	0	0	53 025	10 000	0	0	0	63 025
Erstatningsavsetning for egen regning	642 101	419 388	84 461	75 395	449 591	131 194	6 257	48 519	0	1 856 906
Brutto erstatnings avsetning 31.12.19	572 745	393 934	93 215	71 494	761 981	154 960	6 041	80 200	0	2 134 570
Gjenforsikringsandel av erstatningsavsetning	0	0	0	0	141 005	11 700	0	0	0	152 705
Erstatningsavsetning for egen regning	572 745	393 934	93 215	71 494	620 976	143 260	6 041	80 200	0	1 981 865

NOTE 5 Virkelig verdi hierarki

31.12.2019 TUSEN KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 594 163	0	0	1 594 163
Obligasjonsfond	1 594 163	0	0	1 594 163
Aksjer og andeler	499 718	0	682 061	1 181 779
Aksjefond	499 718	0	0	499 718
ANS Andeler	0	0	682 061	682 061
Andre finansielle eiendeler	6 228	0	0	6 228
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	2 100 110	0	682 061	2 782 170

NOTE 5 Virkelig verdi hierarki – forts.

31.12.2018 TUSEN KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 449 582	0	0	1 449 582
Obligasjonsfond	1 449 582	0	0	1 449 582
Aksjer og andeler	433 969	0	676 684	1 110 653
Aksjefond	433 969	0	0	433 969
ANS Andeler	0	0	676 684	676 684
Andre finansielle eiendeler	3 876	0	0	3 876
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	1 887 427	0	676 684	2 564 111

ENDRINGER I NIVÅ 3 ANDELER I ANS, UNOTERTE	2019	2018
Inngående balanse	676 684	653 068
Solgt	0	0
Kjøpt	0	0
Urealiserte endringer	32 287	50 095
Annet	-26 910	-26 479
Utgående balanse	682 061	676 684

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på arm-lengdes avstand.

NIVÅ 1

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet.

Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

NIVÅ 2

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon.

Eksempler instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

NIVÅ 3

Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt.

Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP Skadeforsikring AS er ANS andeler i eiendomsforetak.

Se også note 3 Viktige regnskaps-estimer og vurderinger, ptk. 3.2 Andeler i eiendomsselskap.

NOTE 6 Netto inntekter fra investeringer

TUSEN KRONER	2019	2018
Renter bank	229	83
Renter obligasjoner virkelig verdi	34 901	37 965
Sum renteinntekter finansielle instrumenter til virkelig verdi	35 129	38 048
Renter obligasjoner amortisert kost	57 573	60 545
Sum renteinntekter finansielle instrumenter til amortisert kost	57 573	60 545
Utbytte/renter aksjer og andeler	0	0
Sum renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	92 702	98 593
Verdiendring aksjer og andeler	184 000	-46 680
Verdiendring obligasjoner	0	0
Sum verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi	184 000	-46 680
Sum verdiendringer på investeringer	184 000	-46 680
Realisert aksjer og andeler	23 770	26 096
Realisert obligasjoner	413	-376
Realisert annet	-9	-119
Sum realiserte finansielle instrumenter til virkelig verdi	24 174	25 601
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	24 174	25 601
Transaksjonsrelaterte kostnader	-69	-72
Forvaltningsgodtgjørelse	-2 852	-2 823
Renteutgifter	-75	-82
Pensjonsberegning egne ansatte	-2 721	-2 496
Sum administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader	-5 717	-5 474
Sum netto inntekter fra investeringer	295 159	72 041

Noten gir en spesifisert oversikt over linjene i balansen som utgjør "Netto inntekter fra investeringer".

NOTE 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser**NÆRMERE OM BEREKNING AV VIRKELIG VERDI**

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på arm-lengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på foretaksspesifikk informasjon. De ulike finansielle instrumenter prises dermed på følgende måte:

a) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indekssleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Følgende kilder benyttes for norske aksjer:

- Oslo Børs (primærkilde)
- Morgan Stanley Capital International (MSCI)
- Bloomberg

Følgende kilder benyttes for utenlandske aksjer:

- Morgan Stanley Capital International (MSCI) (primærkilde)
- Bloomberg

b) Aksjer (unoterte)

Konsernet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransje anbefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende: Sist omsatt kurs har hovedprioritet. Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor salg-/kjøpskursen i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under salgskurs, justeres pris opp til salgskursen. Hvis den er over kjøpskurs justeres den ned til kjøpskursen. Dersom prisbildet anses som utdatert justeres prisen etter en markedsindeks. Foretaket har valgt Oslo Børs sin small cap indeks (OSESX) som en tilnærming for unoterte aksjer.

For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger foretas en skjønnsmessig vurdering. Med dette menes enten en fundamental analyse av foretaket, eller en meglervurdering.

c) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indekssleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Følgende kilder benyttes:

- Barclays Capital Indicies
- Bloomberg

Barclays Capital Indicies har førsteprioritet (de dekker henholdsvis utenlandsk stat og utenlandsk kreditt). Deretter benyttes Bloomberg med bakgrunn i Bloombergs priskilde Business Valuator Accredited in Litigation (BVAL). BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg.

d) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

e) Norske rentepapirer – annet enn stat

Norske rentepapirer unntatt stat prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing, prises teoretisk. Teoretisk pris skal baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkupongkurve. Nullkupongkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensyn ta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyn tas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver. Disse leverer foretaksspesifikke kurver og kurver for norske sparebanker, kommuner og kraft. Sparebanker har ulike spreadkurver basert på forvaltningskapital.

For foretak hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benytter vi spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt. Dersom en obligasjon mangler en passende spreadkurve, benyttes spread fra en sammenlignbar obligasjon fra samme utsteder.

f) Obligasjoner som måles til amortisert kost (herunder obligasjoner som holdes til forfall)

Markedskurser innhentes for disse verdipapirene etter samme prinsipp som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor. Spreadkurvene leveres av SE Banken og Swedbank.

NOTE 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdiforringelse av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler.

Ved vurderingen av om det foreligger verdiforringelse legges det vekt på hvorvidt utsteder/debitor har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder

mislighold, det vurderes om det er sannsynlig at skyldner går konkurs, det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Vurderingen baseres utelukkende på historiske forhold, framtidige hendelser vurderes ikke uansett grad av sannsynlighet.

Dersom det foreligger objektive bevis foretas det nedskrivning. Nedskrivnin-

gen beregnes ved å sammenligne ny, forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med hhv. opprinnelig effektiv rente (eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (eiendeler med flytende rente). Nedskrivningen føres mot avsetningskonto og innregnes i resultatregnskapet. En eventuell reversering av tidligere nedskrivning føres tilbake mot avsetningskonto via resultatet.

TUSEN KRONER	31.12.2019		31.12.2018	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
EIENDELER MÅLT TIL AMORTISERT KOST				
Investeringer som holdes til forfall - målt til amortisert kost				
Norske hold til forfall obligasjoner	9 913	10 265	9 907	10 019
Opptjente ikke forfalte renter	239	239	239	239
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	13 763	14 175	38 728	39 913
Opptjente ikke forfalte renter	214	214	387	387
Sum investeringer som holdes til forfall	24 129	24 893	49 261	50 558
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordringer- målt til amortisert kost				
Norske obligasjonslån	579 916	613 219	528 984	564 560
Opptjente ikke forfalte renter	9 751	9 751	9 819	9 819
Utenlandske obligasjonslån	1 024 285	1 058 476	995 232	1 008 495
Opptjente ikke forfalte renter	16 674	16 674	16 169	16 169
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	1 630 626	1 698 120	1 550 203	1 599 042
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	1 654 755	1 723 012	1 599 464	1 649 600
Andeler i eiendomsforetak	682 061	682 061	676 684	676 684
Norske aksjefond	499 718	499 718	433 969	433 969
Sum aksjer og andeler	1 181 779	1 181 779	1 110 653	1 110 653
Norske obligasjonsfond	1 594 163	1 594 163	1 449 582	1 449 582
Sum rentefondsandeler	1 594 163	1 594 163	1 449 582	1 449 582
Sum andre finansielle eiendeler	6 228	6 228	3 876	3 876
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	2 782 170	2 782 170	2 564 111	2 564 111
Sum investeringer	4 436 925	4 505 183	4 163 575	4 213 711

NOTE 8 Risikostyring

Foretaket er gjennom sin virksomhet eksponert for forsikrings- og finansiell risiko. For foretaket er den overordnede risikostyringen innrettet mot at den finansielle risikoen håndteres på en slik måte at man til enhver tid imøtekommer de forpliktelsene forsikringskontraktene påfører virksomheten.

Risikostyringen håndteres av foretakets økonomienhet som ser til at styrets retningslinjer for risikohåndtering blir ivaretatt. Foretaket har også etablert en egen risikostyringskomite bestående av foretakets ledergruppe samt to andre sentrale medarbeidere som faste deltakere.

KLP-konsernets risikostyringsenhet ivaretar rollen som uavhengig risikostyringsenhet.

8.1 FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisikoen for den enkelte forsikringskontrakt består av sannsynligheten for at det inntreffer et forsikringstilfelle og usikkerheten i størrelsen på erstatningsutbetalingen. Usikkerheten på porteføljenivå er i tillegg påvirket av faktorer som lovendringer og retts-

avgjørelser. Den relative forsikringsrisikoen vil være mindre jo større totalporteføljen er. Den samlede forsikringsrisikoen vil også bli mindre ved at porteføljen har en geografisk spredning og er spredt på forskjellige forsikringsprodukter. I tillegg er det en risiko for at erstatningsavsetningen, det vil si det beløp som er avsatt for skader, vil avvike fra de endelige erstatningene for disse skadene.

I tabellen under vises resultateffekten ved 1 prosent endring i kostnader, premienivå, skadeutbetalinger og erstatningsavsetning.

RESULTATEFFEKT

1 % endring i kostnader	3,7 MNOK
1 % endring i premienivå	15,3 MNOK
1 % endring i skadeutbetalinger	13,4 MNOK
1 % endring i erstatningsavsetning	19,8 MNOK

Det er utarbeidet retningslinjer for hvilke typer risiko foretaket aksepterer

i sin portefølje. I utgangspunktet aksepteres risikoer fra kunder som ligger innenfor foretakets primære målgrupper så sant forsikringsomfanget ligger innenfor de produktene foretaket ordinært tilbyr. Premie differensieres ut fra den enkelte kundes risiko. Ved grensetilfeller følges særskilte beslutningsrutiner før risiko kan overtas. Foretaket reduserer sin forsikringsrisiko, herunder konsentrasjonsrisiko, ved reassuransavdekninger som begrenser foretakets egenregning per skade. For å redusere kredittrisiko mot reasurandører benyttes kun reassuransforetak med tilfredsstillende kreditt-rating. I tillegg fordeles hver enkelt reassuranskontrakt mellom flere uavhengige reasurandører.

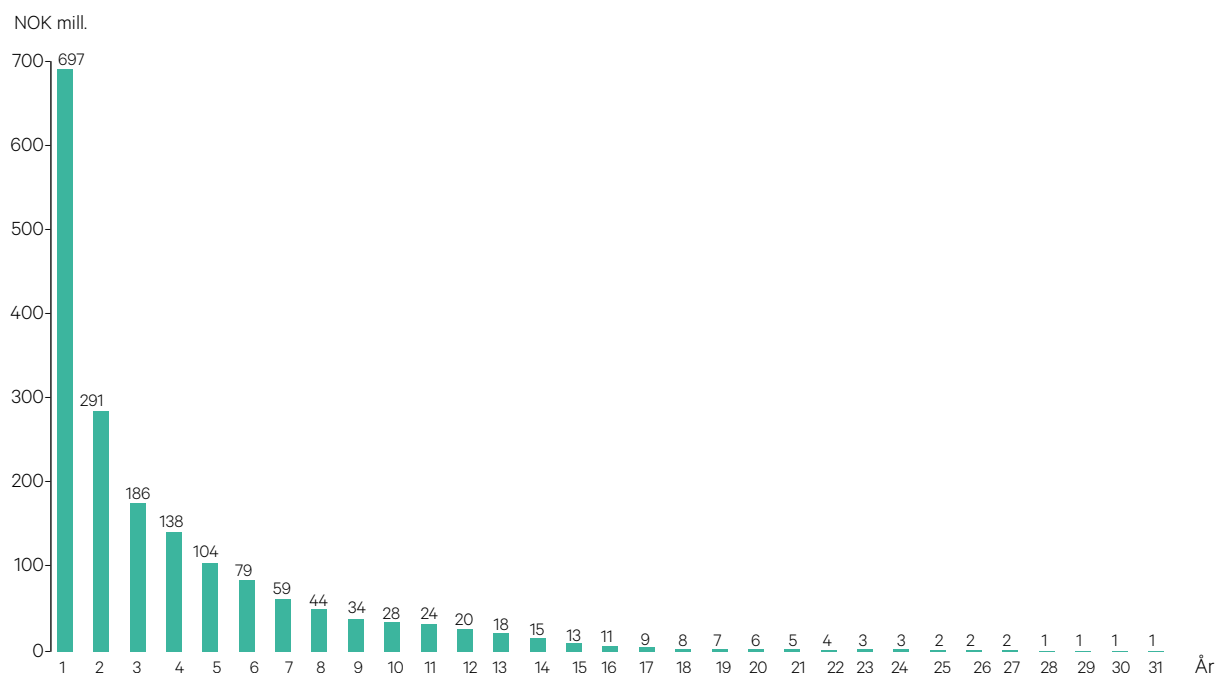
8.2 FINANSIELL RISIKO

Foretaket finansielle risiko består av likviditetsrisiko, markedsrisiko og kredittrisiko.

a) Likviditetsrisiko

Foretaket har behov for likviditet i forhold til å utbetale erstatningsoppgjør i forbindelse med forsikringsvirksomheten. I tillegg er det behov for likviditet

ERSTATNINGSAVSETNINGENS FORFALLSPROFIL PER 31.12.2019

til å håndtere foretakets løpende forpliktelser relatert til den daglige drift.

Forfallprofilen for foretakets erstatningsavsetninger per 31.12.19 fremkommer av figuren på forrige side.

Risikoen for at foretaket ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld er svært liten ettersom en stor del av foretakets eiendeler er likvide. Foretakets likviditetsstrategi innebærer at foretaket til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte foretakets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler. Aktivasammensetningen i foretakets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå.

KLP Kapitalforvaltning AS forvalter foretakets likviditet. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Foretakets økonomienhet overvåker utviklingen i likviditetsbeholdningen fortløpende. Foretakets styre vedtok i desember 2019 en kapitalforvaltningsstrategi for 2020. Den inneholder blant annet rammer, ansvarsforhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

b) Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser på aksjer, obligasjoner og andre verdipapirer og valuta. Markedsrisikoen avhenger både av volatiliteten i markedsprisene og posisjonenes størrelse. Utviklingen i norske og internasjonale

verdipapirmarkeder har generelt stor betydning for foretakets resultater.

Aksjeeksponeringen er vurdert som å være den største finansielle risikofaktoren på kort sikt. På lengre sikt er imidlertid risikoen for lave renter av større betydning. Forsikringstekniske avsetninger påvirkes, slik regelverket i dag er utformet, ikke direkte av endringer i markedsrenten. Ved eventuell fremtidig overgang til markedsverdi på forpliktelsene, vil reservenes størrelse for langhalet forretning variere i tråd med renteendringer.

Foretaket har en strategi som innebærer valutasisikring for store deler av internasjonal eksponering. Sikring av valutaeksponeringen gjøres gjennom derivater, og den økonomiske sikrings-effekten kommer til uttrykk gjennom ordinær regnskapsmessig behandling uten bruk av sikringsbokføring. Investeringer i KLP Aksje Global Indeks fond vil ha minst 60 prosent sikring tilbake til norske kroner.

I foretakets forvaltning brukes derivater prinsipielt for risikoreduksjon samt for kostnads- og tidseffektiv implementering av verdisikring eller tilpasninger i investeringsporteføljen. I mange tilfeller vil det både være billigere og raskere å foreta risikoendringer ved hjelp av derivater enn ved handel i underliggende instrumenter. Et eksempel kan være kortsiktige justeringer av aksjeeksponering i globale markeder.

Foretakets markedsrisiko vurderes fortløpende ved hjelp av stresstester og statistiske analyseverktøy.

Sensitivitetsanalyse markedsrisiko

Markedsrisikoen i et forsikringsforetak kan måles på forskjellige måter. Foretaket måler markedsrisiko i henhold til Solvens II regelverket. Dette betyr at det beregnes et beløp som må påregnes tapt i ett av 200 år for hver av markedsrisikoene, samt et samlet beløp for all markedsrisiko sett under ett. Med en ugunstig endring i rentenivå, aksjekurs, eiendomsverdi, valutakurs, kredittmargin m.m. i henhold til parameterne satt i Solvens II, gir dette følgende tap vist i oppstillingen under. Denne viser markedsrisiko for KLP Skadeforsikring AS beregnet i henhold til Solvens II regelverket.

c) Kredittrisiko

Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer. Endringer i debtors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

I forbindelse med reassurans foreligger det også en kredittrisiko. Dette følges opp av foretakets økonomienhet.

Foretaket har god balanse mellom norske og internasjonale obligasjoner og har en portefølje av gode kreditter med høy kredittkvalitet, jfr. Ratingbyråenes rangeringer.

Det er ikke foretatt nedskrivning for kredittap i foretakets obligasjonsportefølje i de perioder som presenteres i dette årsregnskapet.

MARKEDSRISIKO

	31.12.2019	31.12.2018
Markedsrisiko KLP Skadeforsikring AS	599 mill.	540 mill.
Herav		
Renterisiko	117 mill.	113 mill.
Aksjerisiko	194 mill.	141 mill.
Eiendomsrisiko	172 mill.	171 mill.
Valutarisiko	42 mill.	37 mill.
Kredittmarginrisiko	282 mill.	273 mill.
Konsentrasjonsrisiko	2 mill.	4 mill.
Diversifisering	-210 mill.	-199 mill.

NOTE 9 Kreditrisiko

31.12.2019 TUSEN KRONER						
	Investment grade AAA til BBB	Lavere rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Øvrige	Totalt
Andre finansielle eiendeler	6 228	0	0	0	0	6 228
Investeringer som holdes til forfall	24 129	0	0	0	0	24 129
Utlån og fordringer	1 303 311	0	0	30 082	297 233	1 630 626
Andeler rentefond	0	0	46 809	0	1 547 354	1 594 163
Kontanter og innskudd	49 057	0	0	0	0	49 057
Sum	1 382 725	0	46 809	30 082	1 844 587	3 304 203

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Andre finansielle eiendeler	0	93	6 135	0	6 228
Investeringer som holdes til forfall	10 152	13 977	0	0	24 129
Utlån og fordringer	151 415	146 036	773 494	232 366	1 303 311
Andeler rentefond	0	0	0	0	0
Kontanter og innskudd	0	49 057	0	0	49 057
Sum	161 567	209 162	779 630	232 366	1 382 725

31.12.2018 TUSEN KRONER						
	Investment grade AAA til BBB	Lavere rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Øvrige	Totalt
Andre finansielle eiendeler	3 876	0	0	0	0	3 876
Investeringer som holdes til forfall	49 261	0	0	0	0	49 261
Utlån og fordringer	1 219 763	0	0	0	330 440	1 550 203
Andeler rentefond	0	0	45 927	0	1 403 655	1 449 582
Kontanter og innskudd	22 107	0	0	0	0	22 107
Sum	1 295 008	0	45 927	0	1 734 095	3 075 030

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Andre finansielle eiendeler	0	0	3 876	0	3 876
Investeringer som holdes til forfall	35 323	13 938	0	0	49 261
Utlån og fordringer	97 438	100 380	813 835	208 110	1 219 763
Andeler rentefond	0	0	0	0	0
Kontanter og innskudd	0	0	22 107	0	22 107
Sum	132 761	114 318	839 819	208 110	1 295 008

NOTE 9 Kredittrisiko - forts.

I noteinndelingen er det benyttet rating fra Standard & Poor's, Moody's Investor Services, Fitch Ratings, Scope Ratings og Nordic Credit Rating. Alle fem ratingbyråer er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer. Tabellen viser eksponering mot ratingkategoriene som ratingbyråene benytter seg av, dette er konvertert til S&P sin inndeling

hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. Det er den dårligste ratingen av de fem som er benyttet i noteinndelingen. Uratet/non Investment grade gjelder i all hovedsak rentepapirer utstedt av norsk offentlig sektor, norske finansinstitusjoner og andre investeringer innen norsk finans. KLP Skadeforsikring AS har strenge

retningslinjer for investeringer i rentepapirer, som også gjelder for investeringer som faller inn under denne kategorien.

Sum som vises på hver kategori er avstembare mot linjer i balansen.

TUSEN KRONER	31.12.2019	31.12.2018
TI STØRSTE MOTPARTER		
Motpart 1	120 687	120 687
Motpart 2	119 161	117 387
Motpart 3	101 483	101 487
Motpart 4	82 060	82 060
Motpart 5	76 598	76 356
Motpart 6	76 356	55 991
Motpart 7	56 021	52 289
Motpart 8	52 280	52 121
Motpart 9	52 121	51 623
Motpart 10	51 881	50 716
Totalt	788 647	760 716

Tabellen ovenfor viser de ti største motpartene KLP Skadeforsikring AS har eksponering mot. Beløpene oppgitt er balanseført verdi. Majoriteten av de ti største motpartene er enten finansinstitusjoner eller motparter omfattet av en offentlig garanti (statlig eller kommunal garanti). Rating sammenstilles fra Moody's, Fitch og S&P.

NOTE 10 Renterisiko

31.12.2019 TUSEN KRONER	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum
EIENDELER							
Aksjefondsandeler ¹	59	0	0	0	0	170	229
Rentebærende verdipapirer	0	0	0	0	0	0	0
Rentefondsandeler	-56 910	0	0	0	0	6 791	-50 118
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	103	103
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	553	553
Sum	-56 851	0	0	0	0	7 617	-49 234

31.12.2018 TUSEN KRONER	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum
EIENDELER							
Aksjefondsandeler ¹	28	0	0	0	0	176	204
Rentebærende verdipapirer	0	0	0	0	0	0	0
Rentefondsandeler	-47 482	0	0	0	0	6 748	-40 733
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	86	86
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	260	260
Sum	-47 453	0	0	0	0	7 269	-40 184

1) Aksjefondsandeler dekker den delen av fondet som ikke er aksjer, men som består av eiendeler omfattet av renterisiko; overskuddslikviditet i form av bankkontoer og derivater brukt til sikringsformål.

Renterisiko på lengre sikt kan antas å være betydelig på bakgrunn av en stor andel investeringer i rentebærende papirer og fluktusjon i rentenivået.

Noten viser resultateffekten ved endring av markedsrenten på én prosent, for virkelig verdi risiko og flytende rente risiko. Virkelig verdi risiko er beregnet

ved endring i virkelig verdi på relaterte instrumenter hvis renten hadde vært en prosent høyere ved periodeslutt. Flytende rente risiko indikerer endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom året det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenarioet ved en

prosent høyere rente hadde gitt KLP Skadeforsikring AS. KLP Skadeforsikring AS har forøvrig en stor beholdning av gjeldsinstrumenter med fast rente som måles til amortisert kost, disse gir ingen resultateffekt ved endring i markedsrenten.

NOTE 11 Valutarisiko

31.12.2019 Tusen kroner	Balanseposter eksl. valutaderivater		Valutaderivater		Omregnings- kurs	Sum		Netto- posisjon NOK
	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld		Valuta/NOK	Eiendeler	
Australske dollar	1 493	0	19	-881	6,177	1 512	-881	3 897
Canadiske dollar	5 188	0	387	-4 366	6,776	5 575	-4 366	8 192
Sveitsiske franc	1 557	0	34	-975	9,075	1 591	-975	5 588
Danske kroner	1 908	0	0	-1 165	1,320	1 908	-1 165	980
Euro	24 533	-2 647	516	-20 643	9,864	25 049	-23 290	17 348
Britiske Pund	5 378	0	265	-4 818	11,641	5 643	-4 818	9 601
Hong Kong dollar	3 622	0	49	-2 288	1,128	3 672	-2 288	1 560
Israelske shekel	151	0	2	-97	2,544	153	-97	141
Japanske yen	429 644	0	1 923	-264 075	0,081	431 567	-264 075	13 543
New Zealandske dollar	71	0	0	-45	5,928	71	-45	152
Svenske kroner	4 142	0	0	-2 510	0,939	4 142	-2 510	1 532
Singapore dollar	300	0	0	-157	6,535	300	-157	935
Amerikanske dollar	85 632	0	2 320	-76 140	8,787	87 952	-76 140	103 787
Sør-afrikansk rand	568	0	0	0	0,628	568	0	357
Sum valutaposisjoner								167 613

31.12.2018 Tusen kroner	Balanseposter eksl. valutaderivater		Valutaderivater		Omregnings- kurs	Sum		Netto- posisjon NOK
	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld		Valuta/NOK	Eiendeler	
Australske dollar	1 573	0	27	-958	6,096	1 600	-958	3 913
Canadiske dollar	4 447	0	118	-3 497	6,340	4 565	-3 497	6 770
Sveitsiske franc	1 409	0	118	-974	8,784	1 528	-974	4 867
Danske kroner	1 777	0	104	-1 197	1,326	1 881	-1 197	908
Euro	21 360	-34	595	-20 324	9,899	21 955	-20 359	15 798
Britiske Pund	5 649	0	220	-4 899	11,028	5 868	-4 899	10 692
Hong Kong dollar	4 076	0	76	-2 550	1,106	4 152	-2 550	1 771
Israelske shekel	185	0	21	-110	2,317	206	-110	222
Japanske yen	421 587	0	52 323	-313 013	0,079	473 911	-313 013	12 699
New Zealandske dollar	51	0	3	-36	5,806	54	-36	107
Svenske kroner	3 838	0	254	-2 649	0,977	4 093	-2 649	1 410
Singapore dollar	333	0	13	-187	6,353	345	-187	1 005
Amerikanske dollar	80 555	0	4 084	-74 339	8,659	84 639	-74 339	89 195
Sum valutaposisjoner								149 358

KLP Skadeforsikring AS har ingen eiendeler eller gjeld direkte på balansen. All valutaeksponering i KLP Skadeforsikring AS kommer fra foretakets eierandeler i norskregistrerte verdipapirfond som har investert i verdipapirer i uten-

landsk valuta. Disse verdipapirfondene har valutasikring internt i fondet, og KLP Skadeforsikring AS har ingen valutasikringsinstrumenter direkte på egen balanse.

Noten viser brutto eksponering mot valuta på eiendel- og gjeldssiden i verdipapirfondandelene, fordelt på underliggende investering og sikring i verdipapirfondet.

NOTE 12 Andeler verdipapirfond og ansvarlige selskaper

31.12.2019 TUSEN KRONER	Organisasjonsnr.	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
AKSJEFOND				
KLP Aksjglobal Indeks I	987570113	36 308	107 650	140 493
KLP Aksjglobal Indeks II	987570199	96 434	90 591	266 533
KLP Aksjglobal Flerfaktor I	912651037	12 916	16 983	28 664
KLP AksjeNorge	880854062	8 884	19 796	64 028
Sum aksjefond			235 021	499 718
RENTEFOND				
KLP FRN	979518382	532 530	551 987	554 864
KLP Pengemarked	979518218	46 018	46 024	46 022
KLP Kredittobligasjon	993511757	113 892	121 398	119 935
KLP Obligasjon 5 år	979518315	60 058	77 556	76 888
KLP Obligasjon Global I	989753746	621 357	646 729	749 645
KLP Statsobligasjon	993511668	45 750	46 616	46 809
Sum rentefond			1 490 310	1 594 163
ANDELER I EIENDOMSFORETAK				
Andeler i Byporten ANS	954378004			385 889
Andeler i Frydenlund Eiendom ANS	855521482			296 171
Sum andeler i eiendomsforetak				682 061

NOTE 12 Andeler verdipapirfond og ansvarlige selskaper – forts.

31.12.2018 TUSEN KRONER	Organisasjonsnr.	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
AKSJEFOND				
KLP Aksjglobal Indeks I	987570113	41 933	122 800	125 200
KLP Aksjglobal Indeks II	987570199	105 805	98 151	231 228
KLP Aksjglobal Flerfaktor I	912651037	12 916	16 983	23 248
KLP AksjeNorge	880854062	8 884	19 796	54 294
Sum aksjefond			257 730	433 969
RENTEFOND				
KLP FRN	979518382	471 570	488 673	489 382
KLP Pengemarked	979518218	46 438	46 496	46 367
KLP Kredittobligasjon	993511757	111 255	118 621	117 092
KLP Obligasjon 5 år	979518315	58 813	75 963	75 345
KLP Obligasjon Global I	989753746	609 999	633 027	675 469
KLP Statsobligasjon	993511668	45 347	46 204	45 927
Sum rentefond			1 408 983	1 449 582
ANDELER I EIENDOMSFORETAK				
Andeler i Byporten ANS	954378004			380 652
Andeler i Frydenlund Eiendom ANS	855521482			296 031
Sum andeler i eiendomsforetak				676 684

NOTE 13 Aksjekapital

TUSEN KRONER	31.12.2019	31.12.2018
AKSJEKAPITAL		
Antall aksjer 01.01.	68 750	68 750
Antall aksjer 31.12.	68 750	68 750
Aksjekapital 01.01.	220 000	220 000
Aksjekapital 31.12.	220 000	220 000
Totalresultat etter skatt per aksje i kroner	2 408	45

Foretaket har én aksjeklasse fordelt på 68.750 aksjer à kr. 3.200,00. Det er ingen bestemmelser i vedtektene vedrørende eventuelle begrensninger i stemmerett.

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og inngår i konsernregnskapet til KLP. KLPs forretningskontor har adresse Dronning Eufemias gate 10, Oslo. Der kan man ved henvendelse få utlevert konsernregnskapet. Dette er også tilgjengelig på www.klp.no.

NOTE 14 Kapitalkrav

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindre-verdiene til. For foretakets forsikringsforpliktelser finnes det ikke observert

bare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen. Kapitalgruppe 2 består av avsetning til naturskadefondet.

	31.12.2019	31.12.2018
Solvensgrad	240 %	243 %

MILLIONER KRONER FORENKLET SOLVENS II BALANSE	31.12.2019	31.12.2018
Eiendeler, bokført	4 907	4 495
Merverdier investeringer (HTF m.m.)	68	50
Verdijustering reassuransandeler	-35	-30
Immaterielle eiendeler	-45	-44
Fordringer på forsikringstakere	-300	-247
Utsatt skatt	24	29
Sum eiendeler etter Solvens II	4 619	4 254

MILLIONER KRONER	31.12.2019	31.12.2018
Beste estimat	2 105	1 855
Risikomargin	136	146
Andre forpliktelser	191	250
Utsatt skatteforpliktelse	230	245
Sum forpliktelser etter Solvens II	2 661	2 495
Eiendeler minus forpliktelser	1 958	1 759
- Avsetning til naturskadefondet	-243	-206
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	1 714	1 553
Avsetning til naturskadefondet	243	206
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	243	206
Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	1 958	1 759

NOTE 14 Kapitalkrav – forts.

MILLIONER KRONER	31.12.2019	31.12.2018
Markedsrisiko	808	739
Diversifisering markedsrisiko	-210	-199
Motpartrisiko	90	77
Forsikringsrisiko	938	905
Diversifisering forsikringsrisiko	-217	-212
Diversifisering generelt	-449	-423
Operasjonell risiko	61	54
Tapsabsorberende evne til utsatt skatt	-206	-216
Solvenskapitalkrav (SCR)	816	725
Det lineære minstekapitalkravet (MCR_lineær)	470	408
Minimum	204	181
Maksimum	367	326
Minstekapitalkravet (MCR)	367	326
Solvensgrad	240 %	243 %

NOTE 15 Immaterielle eiendeler

TUSEN KRONER	31.12.2019	31.12.2018
Bokført verdi 01.01	43 801	25 726
Anskaffelseskost 01.01	103 655	83 637
Tilgang gjennom året	6 009	20 018
herav internt opparbeidet	211	2 415
herav kjøpt	5 798	17 602
Avgang	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	109 664	103 655
Akkumulerte avskrivninger tidligere år	-59 854	-57 912
Åretes ordinære avskrivninger, lineær	-5 051	-1 942
Årets nedskrivning	0	0
Bokført verdi per 31.12.	44 759	43 801

Avskrivningstid 3 til 10 år.

NOTE 16 Ytelser til ledende ansatte/styrende organer

2019 TUSEN KRONER		Utbetalt fra foretaket				Utbetalt fra foretak i samme konsern					
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2019	Avdragsplan ¹⁾	
LEDENDE ANSATTE											
Tore Tenold, administrerende direktør	3 041	162	1 070	-	-	-	-	1 595	1,90	Fleksilån	
STYRET											
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	4 155	221	1 530	11 550	2,00	A45	
Jan Hugo Sørensen	90	-	-	-	-	-	-	4 002	2,35-3,25	A39/A43/A44	
Camilla Dunsæd	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Steinar Haukeland, valgt av og blant de ansatte	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mona Wittenberg, valgt av og blant de ansatte	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Marianne Sevaldsen	-	-	-	-	2 802	173	1 178	4 343	2,00	A43	
Lene Elisabeth Bjerkan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
LÅN TIL ANSATTE											
Lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS på ansattevilkår	-	-	-	-	-	-	-	199 548	-	-	
Lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS på ordinære vilkår	-	-	-	-	-	-	-	9 654	-	-	

2018 TUSEN KRONER		Utbetalt fra foretaket				Utbetalt fra foretak i samme konsern					
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2018	Avdragsplan ¹⁾	
LEDENDE ANSATTE											
Tore Tenold, administrerende direktør	2 961	159	1 020	-	-	-	-	1 973	2,20	Fleksilån	
STYRET											
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	4 016	201	1 496	11 939	2,30-2,40	A45	
Jan Hugo Sørensen	87	-	-	-	-	-	-	3 169	2,35-2,75	A34/A43	
Camilla Dunsæd	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Steinar Haukeland, valgt av og blant de ansatte	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mona Wittenberg, valgt av og blant de ansatte	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Marianne Sevaldsen	-	-	-	-	2 724	167	1 157	4 439	2,30	A43	
Lene Elisabeth Bjerkan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
LÅN TIL ANSATTE											
Lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS på ansattevilkår	-	-	-	-	-	-	-	91 271	-	-	
Lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS på ordinære	-	-	-	-	-	-	-	58 342	-	-	

1) A=annuitetslån, siste avdrag

TUSEN KRONER	2019	2018
Periodens kostnader knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte	1 198	358

NOTE 16 Ytelser til ledende ansatte/styrende organer – forts.

Styret i KLP har fastsatt prinsipper og retningslinjer for godtgjørelse som gjelder for hele konsernet, samt etablert et godtgjørelsesutvalg som er et underutvalg av styret. Utvalget innstiller på og fører kontroll med at godtgjørelsesordningen i konsernet er i tråd med styrets prinsipper og retningslinjer.

Administrerende direktør har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus), eller avtale om lønnsgaranti ved oppsigelse. Administrerende direktør har pensjonsalder på 65 år.

Alle ansatte i KLP-konsernet i Norge er innmeldt i KLPs pensjonsordning for kommuner og bedrifter. De ansatte opptjener pensjonsrettigheter i denne ordningen for lønn opptil 12G.

For ansatte i KLP-konsernet med lønn over 12 G, og ansatte med lavere pensjonsalder enn 67 år, opptjenes pensjonsytelser også for lønn over 12G.

Full alderspensjon i denne tilleggsdekningen utgjør 66% av lønn over 12G, og oppnås etter minst 30 års opptjening i ordningen. Ansatte med spesiell avtale om lavere pensjonsalder enn 67 år sikres alderspensjon tilsvarende 66% av all pensjongivende lønn fram til 67 år. Denne tilleggs ordningen ble lukket 2. mai 2013 og gjelder ikke for ansatte som startet etter denne dato. Ordningen gjelder heller ikke for ansatte som var ansatt på dette tidspunkt i KLP, men som først etter denne dato mottar lønn over 12G.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag eller andre fordeler ved opphør eller endring av vervet.

Honorar for styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen. Styremedlemmer som er ansatt i KLP-konsernet uten å være valgt av og blant de ansatte, mottar ikke honorar for styrevervet. Ytelser utover mottatt styrehonorar for

styremedlemmer ansatt i KLP-konsernet oppgis bare dersom disse inngår i gruppen ledende ansatte i KLP-konsernet ved utgangen av året. Det samme gjelder for opplysninger om lån utbetalt fra andre foretak i konsernet.

KLP-konsernet tilbyr lån til ulike formål. Det er egne lånevilkår for ansatte, og ingen ledende ansatte har lånevilkår som avviker fra disse. Lån til eksterne styremedlemmer/eksterne medlemmer av foretaksforsamlingen blir kun gitt til ordinære lånevilkår. Renterabatten som tilfaller den ansatte refunderes fra KLP Skadeforsikring AS til det långivende konsernforetak.

Alle ytelser er oppgitt uten påslag for arbeidsgiveravgift og finansskatt.

Det vises forøvrig til beskrivelse av hovedprinsippene til fastsettelse av godtgjørelse i KLP-konsernet som kan søkes opp på klp.no.

NOTE 17 Revisjonshonorar

TUSEN KRONER	2019	2018
Lovpålagt revisjon	433	384
Andre attestasjonstjenester	0	0
Skatterådgivning	0	0
Andre tjenester utenfor revisjonen	13	0
Sum	445	384

Beløpene ovenfor er inklusive merverdiavgift.

NOTE 18 Antall ansatte

	2019	2018
Antall ansatte per 31.12	140	141
Gjennomsnittlig antall ansatte	140,6	138,5

NOTE 19 Salgskostnader

TUSEN KRONER	2019	2018
Lønn til ansatte	49 285	49 145
Øvrige personalkostnader	18 824	19 496
Agentprovisjoner	19 692	19 125
Øvrige kostnader	4 485	4 280
Sum	92 286	92 046

NOTE 20 Driftskostnader

TUSEN KRONER	2019	2018
Artsinndeling:		
Personalkostnader	155 470	154 470
Avskrivninger og nedskrivninger	5 051	1 942
Andre driftskostnader	112 182	109 294
Sum driftskostnader	272 703	265 706

NOTE 21 Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Hoveddelen av pensjonsansvaret er dekket gjennom KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen"). Selskapet tilbyr også pensjonsordning utover Fellesordningen. Denne forpliktelsen dekkes over driften. Fellesordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Selskapet har AFP-ordning. Den regnskapsmessige behandling av pensjonsforpliktelser er nærmere beskrevet i note 2.

TUSEN KRONER	Fellesordningen	Over drift	2019	Fellesordningen	Over drift	2018
PENSJONSKOSTNADER						
Nåverdi av årets opptjening	18 224	1 539	19 763	17 214	1 478	18 692
Administrasjonsomkostning	458	0	458	428	0	428
Planendring	-3 964	0	-3 964	0	0	0
Arbeidsgiveravgift - Pensjonskostnad	2 075	217	2 292	2 487	208	2 696
Finansskatt - Pensjonskostnad	736	77	813	882	74	956
Resultatført pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift og adm	17 529	1 833	19 362	21 011	1 760	22 771
NETTO FINANSKOSTNAD						
Rentekostnad	5 438	500	5 939	4 608	418	5 026
Forventet avkastning	-3 902	0	-3 902	-3 247	0	-3 247
Forvaltningsomkostning	248	0	248	316	0	316
Netto rentekostnad	1 784	500	2 285	1 677	418	2 095
Arbeidsgiveravgift - Netto rentekostnad	252	71	322	236	59	295
Finansskatt - Netto rentekostnad	89	25	114	84	21	105
Netto rentekostnad inkl. arbeidsgiveravgift	2 125	596	2 721	1 997	498	2 496
ESTIMATAVVIK PENSJONER						
Aktuarielt tap (gevinst)	-14 979	-980	-15 959	1 157	77	1 233
Arbeidsgiveravgift	-2 112	-138	-2 250	163	11	174
Finansskatt	-749	-49	-798	58	4	62
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	-17 840	-1 167	-19 007	1 378	91	1 469
Sum pensjonskostnad inkl. rentekostnad og estimatavvik	1 814	1 262	3 075	24 386	2 349	26 736
PENSJONSFORPLIKTELSE						
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	205 390	18 659	224 049	196 366	17 818	214 184
Pensjonsmidler	167 882	0	167 882	143 445	0	143 445
Netto forpliktelse før arbeidsgiveravgift og finansskatt	37 508	18 659	56 167	52 921	17 818	70 739
Arbeidsgiveravgift	5 289	2 631	7 920	7 462	2 512	9 974
Finansskatt	1 875	933	2 808	2 646	891	3 537
Brutto påløpt forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	212 554	22 223	234 777	206 474	21 221	227 695
Netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	44 672	22 223	66 895	63 029	21 221	84 250
AVSTEMMING PENSJONSFORPLIKTELSE						
Balanseført nto forpliktelse/(midler) 01.01.	63 029	21 221	84 250	54 561	19 126	73 687
Resultatført pensjonskostnad	17 529	1 833	19 362	21 011	1 760	22 771
Resultatført finanskostnad	2 125	596	2 721	1 997	498	2 496
Aktuarielle gevinst og tap inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	-17 840	-1 167	-19 007	1 378	91	1 469
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-2 388	-31	-2 419	-1 884	-30	-1 915
Finansskatt innbetalt premie/tilskudd	-847	-11	-858	-668	-11	-679
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-16 936	-218	-17 154	-13 365	-213	-13 578
Balanseført nto forpliktelse/(midler) 31.12 i år	44 672	22 223	66 895	63 029	21 221	84 250

NOTE 21 Pensjonsforpliktelser egne ansatte - forts.

TUSEN KRONER	Felles- ordningen	Over drift	2019	Felles- ordningen	Over drift	2018
ENDRING I PENSJONSFORPLIKTELSE						
Brutto pensjonsmidler 01.01 før planendring	206 474	21 221	227 695	184 735	19 126	203 861
Planendring	-4 523	0	-4 523	0	0	0
Brutto pensjonsmidler 01.01 etter planendring	201 951	21 221	223 172	184 735	19 126	203 861
Nåverdi av årets opptjening	18 224	1 539	19 763	17 214	1 478	18 692
Rentekostnad	5 438	500	5 939	4 608	418	5 026
Aktuarielt tap (gevinst) brutto pensjonsforpliktelse	-10 598	-1 167	-11 764	1 169	91	1 260
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnad	2 634	217	2 851	2 487	208	2 696
Arbeidsgiveravgift av netto rentekostnad	252	71	322	236	59	295
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-2 388	-31	-2 419	-1 884	-30	-1 915
Finansskatt av pensjonskostnad	736	77	813	882	74	956
Finansskatt av netto rentekostnad	89	25	114	84	21	105
Finansskatt innbetalt premie/tilskudd	-847	-11	-858	-668	-11	-679
Utbetalinger	-2 937	-218	-3 155	-2 389	-213	-2 602
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	212 554	22 223	234 777	206 474	21 221	227 695
ENDRING I PENSJONSMIDLER						
Pensjonsmidler 01.01	143 445	0	143 445	130 175	0	130 175
Forventet avkastning	3 902	0	3 902	3 247	0	3 247
Aktuarielt (tap) gevinst på pensjonsmidlene	7 243	0	7 243	-209	0	-209
Administrasjonsomkostning	-458	0	-458	-428	0	-428
Finansomkostning	-248	0	-248	-316	0	-316
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm.	16 936	218	17 154	13 365	213	13 578
Utbetalinger	-2 937	-218	-3 155	-2 389	-213	-2 602
Pensjonsmidler 31.12	167 882	0	167 882	143 445	0	143 445
PENSJONSORDNINGENS OVER-/ UNDERFINANSIERING						
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	212 554	22 223	234 777	206 474	21 221	227 695
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	167 882	0	167 882	143 445	0	143 445
Netto pensjonsforpliktelse	44 672	22 223	66 895	63 029	21 221	84 250
AVKASTNING PÅ PENSJONSMIDLENE						
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	3 902	0	3 902	3 247	0	3 247
Aktuarielt tap/gevinst på pensjonsmidlene	7 243	0	7 243	-209	0	-209
Faktisk avkastning på pensjonsmidlene	11 145	0	11 145	3 038	0	3 038

NOTE 21 Pensjonsforpliktelser egne ansatte - forts.

	31.12.2019	31.12.2018
ØKONOMISKE FORUTSETNINGER (FELLES FOR ALLE PENSJONSORDNINGENE)		
Diskonteringsrente	2,30 %	2,60 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,75 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00 %	2,50 %
Pensjonsregulering	1,24 %	1,73 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %

Til målingen av pensjonskostnaden for 2019 anvendes forutsetninger per 31.12.2018, mens for beregning av pensjonsforpliktelsen 31.12.2019 anvendes forutsetninger og bestand per 31.12.2019. Forutsetningene er basert på markedssituasjonen per 31.12.2019 og er i samsvar med anbefaling fra regnskapsstiftelsen.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER
KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter ("Fellesordningen"). En viktig del av grunnlaget for pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser er hvordan dødelighet og uførhet gjør seg gjeldende blant medlemmene i pensjonsordningen. KLP har lagt til grunn dødelighetstabell

K2013BE som tar utgangspunkt i Finans Norge sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivninger.

Uttak av AFP (prosent i forhold til gjenværende arbeidstakere):
Kostnadene til AFP avhenger av hvor

mange i hvert årskull som tar ut AFP. Ved fylte 62 år er det 42,5 prosent som går av med AFP-pensjon. Det er bare de som er ansatt og i arbeid helt frem til pensjoneringen som har rett til AFP. Dette er tatt hensyn til i beregningen av AFP-forpliktelsen.

FRIVILLIG AVGANG FOR FELLESORDNING (i %)						
Alder (i år)	<24	24-29	30-39	40-49	50-55	>55
Turnover	25 %	15 %	7,5 %	5 %	3 %	0 %

Pensjoner over driften:

Uttak av AFP/tidligpensjon er ikke relevant for denne ordningen. Når det gjelder levealder, er samme variant av K2013E lagt til grunn som i Fellesordningen.

NOTE 21 Pensjonsforpliktelser egne ansatte - forts.

ANTALL	Felles- ordningen	Over drift	2019	Felles- ordningen	Over drift	2018
MEDLEMSTATUS						
Antall aktive	145	7	152	143	7	150
Antall oppsatte (tidligere ansatte med oppsatte rettigheter)	116	0	116	106	0	106
Antall pensjoner	23	2	25	21	2	23

	2019	2018
PENSJONSMIDLENES SAMMENSETNING		
Eiendom	12,4 %	12,7 %
Utlån	12,5 %	12,1 %
Aksjer	25,9 %	21,4 %
Anleggs-/HTF- obligasjoner	29,1 %	29,1 %
Omløpsobligasjoner	15,0 %	18,4 %
Likviditet/pengemarked	5,2 %	6,3 %
Sum	100,0 %	100,0 %

Pensjonsmidlene er basert på KLPs finansielle midler i kollektivporteføljen. Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av KLP ved utgangen av året. Verdijustert avkastning av eiendelene ble 8,55 prosent i 2019 og 1,45 prosent i 2018.

Forventet innbetaling til ytelsesplaner etter ansettelsens opphør for perioden 1. januar 2019 – 31. desember 2020 er 23,6 millioner kroner.

SENSITIVITETSANALYSE PER 31.12.2019	
Diskonteringsrenten reduseres med 0,5%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	9,9 %
Årets opptjening	15,1 %
Lønnsvekst økes med 0,25%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	1,5 %
Årets opptjening	3,2 %
Dødeligheten styrkes med 10%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	2,5 %
Årets opptjening	1,9 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på at alle andre forutsetninger er uendret. I praksis er det lite sannsynlig og endringer i noen forutsetninger er korrelerte. Beregningen av brutto pensjonsforpliktelse og årets opptjening i sensitivitetsanalysen er gjort etter samme metode som ved beregning av brutto pensjonsforpliktelse i balansen.

Durasjonen i fellesordningen er beregnet til 16,6 år.

NOTE 22 Skatt

TUSEN KRONER	2019	2018
Regnskapsmessig resultat før skatt	165 563	17 522
Andre resultatkomponenter	19 007	-1 469
Resultat før endring av avsetninger	184 570	16 053
FORSKJELLER MELLOM REGNSKAPSMESSIG- OG SKATTEMESSIG RESULTAT		
Tilbakeføring av verdireduksjon finansielle eiendeler	141	92 900
Tilbakeføring av verdiøkning finansielle eiendeler	-185 916	-50 095
Regnskapsmessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	-23 717	-25 744
Skattemessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	355	1 142
Skattemessig tap ved realisasjon av aksjer og andeler verdipapirer	0	0
Skattemessig gevinst ved utdeling fra deltakerlignende foretak	642	621
Andel av skattemessig inntekter i deltakerlignende foretak	24 998	25 167
Andel av regnskapsmessige inntekter i deltakerlignende foretak	0	0
Oppløsning av sikkerhetsavsetning	53 986	53 986
Andre permanente forskjeller	3 203	3 353
Endring i forskjeller som påvirker forholdet mellom regnskapsmessig og skattemessig inntekt	-12 991	-24 232
Skattemessig resultat (grunnlag for skattekostnaden)	45 271	93 151
Mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt	0	0
Avgitt konsernbidrag	-45 271	-93 151
Grunnlag for betalbar skatt	0	0
AVSTEMMING AV GRUNNLAG FOR UTSATT SKATT		
SKATTEØKENDE MIDLERTIDIGE FORSKJELLER		
Andre forskjeller:		
Naturskadefond	164 127	164 127
Garantiordningen	48 641	48 641
Reassuransavsetning	3 588	4 036
Årets erstatningsavsetning	59 777	67 249
Sikkerhetsavsetning	431 887	485 873
Verdipapirer	122 295	57 208
Resultatforskjeller på andeler i deltakerlignende foretak	251 882	244 552
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	1 082 197	1 071 685
SKATTEREDUSERENDE MIDLERTIDIGE FORSKJELLER		
Andre forskjeller, årets premieavsetning	-28 449	-32 005
Pensjonsforpliktelse	-66 895	-84 250
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-95 344	-116 255
Netto midlertidige forskjeller	986 853	955 430
Forskjeller som ikke inngår i beregningen av utsatt skatt/skattefordel	-216 356	-216 804
Grunnlag for utsatt skatt/utsatt skattefordel	770 497	738 626
Balanseført utsatt skatt	192 624	184 657
Endring i utsatt skatt/skattefordel	3 216	-9 939
Resultatført endring av utsatt skatt	3 216	-9 939
Endring utsatt skatt ført mot andre resultatkomponenter	4 752	-367
OPPSUMMERING AV ÅRETS SKATTEKOSTNAD		
Avgitt konsernbidrag	-45 271	-93 151
Resultatført betalbar skatt på årets avgitte konsernbidrag	-11 318	-23 288
Resultatført endring av utsatt skatt	-3 216	9 939
Korrigert skatt 2018	272	0
Sum skattekostnad	-14 262	-13 349

NOTE 23 Transaksjoner med nærstående parter

TUSEN KRONER	2019	2018
RESULTAT		
INNTEKTER		
FORSIKRINGSPREMIE		
KLP Eiendom AS	14 725	13 946
Kommunal Landspensjonskasse (KLP)	8 659	8 895
KLP Banken AS	629	620
KLP Forsikringsservice AS	10	10
Sum	24 023	23 471
KOSTNADER		
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), stabstjenester (selvkost)	149 196	126 356
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), husleie	15 853	15 168
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), pensjonspremie	14 718	17 642
KLP Kapitalforvaltning AS, forvaltningshonorar	1 623	1 614
KLP Eiendom AS, forvaltningshonorar	1 229	1 209
KLP Banken AS, rentesubsidierte ansattlån	1 198	358
Sum	183 817	162 346
BALANSE		
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), konsernbidrag	-11 318	-23 288
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), netto mellomværende	-19 191	-17 704
KLP Kapitalforvaltning AS, netto mellomværende	-259	-318
KLP Banken AS, netto mellomværende	-249	-54
KLP Boligkreditt AS, netto mellomværende	-206	-31
Sum	-31 222	-41 394

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av foretakets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordelingen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

NOTE 24 Erstatninger for egen regning**ERSTATNINGSANSLAG EKSKLUSIVE POOLORDNINGER OG INDIREKTE SKADEBEHANDLINGSKOSTNADER**

TUSEN KRONER ÅRGANG	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
- ved årets slutt	525 859	514 663	521 902	538 278	780 092	835 230	912 318	1 049 964	1 073 251	1 333 881
- ett år etter	546 184	532 073	527 589	516 815	793 132	847 927	907 736	1 033 614	1 042 183	
- to år etter	522 220	520 459	511 896	498 662	778 009	853 537	927 256	1 023 047		
- tre år etter	509 507	499 052	506 639	475 534	766 301	852 559	922 650			
- fire år etter	497 530	471 519	486 515	466 782	751 036	842 611				
- fem år etter	477 659	455 029	489 897	455 415	726 480					
- seks år etter	461 703	451 820	483 478	442 319						
- syv år etter	450 285	447 690	470 558							
- åtte år etter	444 552	437 826								
- ni år etter	434 763									
Nåværende erstatningsanslag	434 763	437 826	470 558	442 319	726 480	842 611	922 650	1 023 047	1 042 183	1 333 881
Utbetalte erstatninger	408 075	407 296	432 352	396 812	668 624	751 998	796 081	851 339	755 574	637 756
Gjenstående avsetninger	26 688	30 530	38 206	45 507	57 856	90 614	126 569	171 708	286 609	696 124

TUSEN KRONER	Per 31.12.2019	Per 31.12.2018
Erstatningsavsetninger eksklusive poolordninger og indirekte skadebehandlingskostnader	1 781 497	1 722 423
Erstatningsavsetninger for poolordninger eksklusive indirekte skadebehandlingskostnader	34 679	47 876
Avsetning for indirekte skadebehandlingskostnader	165 689	86 608
Totale erstatningsavsetninger	1 981 865	1 856 906

TUSEN KRONER	Per 31.12.2019	Per 31.12.2018
TOTALE ERSTATNINGSAVSETNINGER TILSVARER REGNSKAPSPOSTENE		
+ Brutto erstatningsavsetning	2 134 570	1 919 931
- Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	152 705	63 025
= Totale erstatningsavsetninger	1 981 865	1 856 906

NOTE 25 Midlertidig unntak fra IFRS 9 endring i virkelig verdi

31.12.2019 TUSEN KRONER	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost Bestått SPPI
Virkelig verdi 31.12.2018	1 649 600
Kjøp	131 039
Salg	0
Innløsning ved forfall	-77 786
Endring i virkelig verdi	20 159
Virkelig verdi 31.12.2019	1 723 012

31.12.2019 TUSEN KRONER	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi ¹⁾
Virkelig verdi 31.12.2018	1 887 427
Kjøp	396 014
Salg	-396 014
Endring i virkelig verdi	212 682
Virkelig verdi 31.12.2019	2 100 110

1) Består av aksje- obligasjonsfond og andre finansielle eiendeler.

31.12.2019 TUSEN KRONER	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi ²⁾
Virkelig verdi 31.12.2018	676 684
Solgt	0
Kjøpt	0
Urealiserte endringer	32 287
Annet	-26 910
Virkelig verdi 31.12.2019	682 061

2) Består av ans-andeler i felleskontrollert virksomhet

NOTE 25 Midlertidig unntak fra IFRS 9 endring i virkelig verdi - forts.

31.12.2018 TUSEN KRONER	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost Bestått SPPI
Virkelig verdi 31.12.2017	1 633 669
Kjøp	185 783
Salg	-1 000
Innløsning ved forfall	-130 000
Endring i virkelig verdi	-38 852
Virkelig verdi 31.12.2018	1 649 600

31.12.2018 TUSEN KRONER	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi ¹⁾
Virkelig verdi 31.12.2017	1 948 120
Kjøp	542 800
Salg	-572 800
Endring i virkelig verdi	-30 692
Virkelig verdi 31.12.2018	1 887 427

1) Består av aksje- obligasjonsfond og andre finansielle eiendeler.

31.12.2018 TUSEN KRONER	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi ²⁾
Virkelig verdi 31.12.2017	653 068
Solgt	0
Kjøpt	0
Urealiserte endringer	50 095
Annet	-26 479
Virkelig verdi 31.12.2018	676 684

2) Består av ans-andeler i felleskontrollert virksomhet.

KLP Skadeforsikring AS har valgt å anvende det midlertidige unntaket fra IFRS 9. (jfr. note 2 pkt. 2.1.1). I hennold til notekravene har vi foretatt SPPI test på porteføljen til amortisert kost. Den foreløpige vurderingen er at alle investeringen her består testen.

Viser også til notene 5 virkelig verdi hierarki, note 7 virkelig verdi av finansielle instrumenter og note 9 kredittrisiko.

Til generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert KLP Skadeforsikring AS' årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, egenkapitaloppstilling og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig

PricewaterhouseCoopers AS, Dronning Eufemias gate 71, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo
T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

(2)

Uavhengig revisors beretning - KLP Skadeforsikring AS

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsen om samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 26.2.2020

PricewaterhouseCoopers AS

Erik Andersen
Statsautorisert revisor

(3)

KLP SKADEFORSIKRING AS

Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo
Organisasjonsnr.: 970 896 856

BESØKSADRESSE:

Dronning Eufemias gate 10, Oslo

klp.no

Tlf: 55 54 85 00

Faks: 22 03 36 00

skadeforsikring@klp.no

